XIV. évfolyam. Budapest, 1908. november 29-én. 49. szám.

FÜGGETLEN UJSÁG

MEZŐGAZDASÁGI, SZÖVETKEZETI ÉS TÁRSADALMI KÉPES HETILAP,

GAZDASÁGI EGYESÜLETEK ORSZ. SZÖVETSÉGÉNEK KÖZLÖNYE A MAGYAR NÉP SZÁMÁRA

Egész évre — — — — — 8 korona
Félévre — — — — — — 4 „
Negyedévre — — — — 2 „
Egyes szám ára 16 fillér.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP

Felelős szerkesztő:
SZILASSY ZOLTÁN
a Gazdasági Egyesületek Orsz. Szövetségének titkára

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
IX. ker., Üllői-ut 25. sz. (Köztelek).

A szociálizmus hanyatlása.

Magyarországon, ahová évtizedes késésekkel sodorja az új eszméket a világhistória lassú áramlata, még abban a hitben élnek a munkások, hogy csak egy üdvözítő hite van a proletárnak és ez a szociálizmus. Azt hiszik, hogy csak egy módja van a megélhetésnek és a munkaérték emelésének és ez a sztrájk és csak egy lehetősége van a munkásosztály érvényesülésének és ez a tőkésosztály lerombolása.

Bizonyosra vehető, hogy a szociálista vezérek nagyon jól tudják már, hogy ez nem egyéb önámításnál. Azt is tudhatjuk már, hogy azt a boldog országnak hirdetett szociálista államot, ahogy néhány honi és külföldi népbolondító kigondolta, még századok mulva se lehet megteremteni és a magántulajdont se lehet kisajátítani, jól tudják ők mindezeket, de azért erről szépen hallgatnak, mert lázítani, pénzt zsarolni és apostoloskodni csakis a könnyenhívő nép megtévesztésével lehet, ami a szociálista álapostoloknak ez látszólag sikerült is.

A munkások ugyan már régen tapasztalják, hogy az a nagyhangon hirdetett új államrend, amit nekik megváltásul hirdetnek, nem nyujt semmi előnyt, sőt még szabad akaratuktól, egyéni gondolkodásuktól is megfosztják, mert a vezérek annyira lenyügözték őket, hogy muszáj volt behódolniok az új rendnek.

Pedig állíthatjuk, hogy alig van még munkás Magyarországon, aki tudná, hogy a szociálista tanok már nem hódítanak úgy a világon, mint azelőtt. Például Franciaországban már régen nem az a nagyhatalom a szociálista szervezet, ami régen volt, mert ma sokkal öntudatosabb és szervezettebb nála azoknak a munkásoknak a szervezete, amely nem lát ellenséget a munkaadóban.

Ezek a tisztességes alapon álló munkásszervezetek nem hirdetik, hogy az ipari vállalatok kiszipolyozzák a munkás erejét, hanem inkább azt hangoztatják, hogy az ipari vállalat a munkás egyetlen jövedelmi forrása és így a munkásnak az a legfőbb érdeke, hogy ez a forrás ki ne apadjon és el ne pusztuljon.

Ennek az igazságos gondolkodásnak az eredménye az, hogy ma már a szociálista tanokoktól elpártolt munkások 128 ezerrel többen vannak, mint a szociáldemokraták. És számuk napról-napra rohamosan emelkedik, mert Franciaországban egyre nő azon józangondolkodásu munkások száma, akik nem álmodoznak lehetetlen ábrándokról. Ők a politikától távol tartják magukat, a nemzetköziségtől még inkább, és csupán a maguk megélhetését biztosítják, de nem úgy, hogy háborút üzennek a munkaadóknak, mint nálunk, hanem ellenkezőleg, úgy hogy szövetkeztek a munkaadókkal. Megértették ugyanis, hogy oktalan, indokolatlan sztrájkokkal meggyengítik az iparvállalatot, amely nekik rendes körülmények között megélhetést biztosit. Belátták, hogy ha ők ezt támadják, akkor saját magukat döntik a nyomorba.

Ezt az igazságos és hasznos gondolkodást belátták már más nemzetek munkásai is. Elterjedt már Németországban és nagy hódításokra

Jobb és megbizhatóbb magvakat
nem is ajánlhatunk mint a minőket 34 év óta
MAUTHNER ÖDÖN cs. és kir. udv.. szállitó magkereskedésében BUDAPESTEN, VII., Rottenbiller-utcza 33. sz.
IV., Kossuth Lajos-utcza 4. sz. kaphat. — Árjegyzék kivánatra ingyen és bérmentve.

számíthat Ausztriában, ahol a munkások nagy része még most sem csatlakozott a szociálistákhoz, mert nem tud megbarátkozni a mindent felforgató szociálista tanokkal és nem hajlandó a vezérek előtt holmi hatalmi kérdések miatt heteken át sztrájkolni és nyomorogni.

Nálunk Magyarországon is vannak ilyen józangondolkodású munkások, akik nem hajlandók többé a Jakabok füttyére táncolni, hanem azt cselekszik, amit a józan gondolkodás diktál nekik.

S ha ezek a munkások összetartanak, épp olyan erős szervezetet fognak képezni, mint Franciaországban, mert a magyar munkások zöme józanság és műveltség tekintetében éppen olyan magas fokon áll.

Ezért is utasítja vissza már nagyrészük a szociálista vezérek intézkedéseit, mely eddig csak bajt hozott a nyakukra. Ezek a munkások belátták, hogy az utolsó esztendők sztrájkjainak súlyos következményét: a nagy drágaságot is nem a munkaadó szenvedte meg, hanem mindig csak a munkásosztály. Saját érdeküket tartják tehát szem előtt, amikor elpártolnak a szociáldemokráciától és az izgatásból élő vezérektől, hogy a saját belátásuk szerint haladhassanak a boldogulás útján.

Andrássy miniszter és a kivándorlás.

A héten Hencz Károly képviselő a kivándorlási visszaélések ügyében intézett kérdést Andrássy gróf belügyminiszterhez, aki a szerdai ülésen válaszolt a feltett kérdésre, s a képviselőház nagy megnyugvással fogadta a miniszter kijelentéseit és azt, hogy mit szándékozik a kivándorlások kérdésének szabályozása ügyében a közel jövőben tenni.

A kivándorlás lebonyolítására vonatkozó szerződéseket az előző kormány alatt kötötték és a mostani kormány azokat egyoldaluan fel nem bonthatja, bár a miniszter a maga részéről kezdettől fogva nem tartotta helyesnek ezeket a szerződéseket. Kijelentette Andrássy Gyula gróf, hogy a nemzeti vérveszteségért, ami a kivándorlások révén előállt, a kormánynak és törvényhozásnak feltétlenül gondoskodnia kell kárpótlásról, még pedig olyanformán, hogy idehaza munkaalkalmak keresésével, jóléti intézmények létesítésével törekedni kell arra, hogy a nép a kivándorlástól visszatartassék.

Az ország dolga.

A parlament az egész héten az 1909. évi állami költségvetés targyalásával volt elfoglalva. A nemzetiségi képviselők s balpártiak sorra vonultak fel, s hurták-halogatták unalmas beszédeikkel az állami költségvetés megszavazását. Ez a huza-vona arra indította a parlamenti többséget, hogy 150 képviselő aláirásával sürgősségi indítványt terjesztettek be és így most már rövidesen végezni fog az országgyűlés a költségvetéssel, hogy még karácsony előtt letárgyalhassa a ház asztalán levő számos törvényjavaslatokat.

Igen hosszú beszéddel kezdődött a képviselőház mult szombati ülése; Supiló Ferenc ismertette a nagyszerb összeesküvés gyanúja miatt elfogottak ügyét s az elfogottak szomorú sorsát. A beszédnek, melyet Supiló magyarul olvasott föl, az volt a célja, hogy a humanizmus és a civilizáció sérelmének tüntesse föl azt az elbánást, melyben az elfogottakat a horvát igazságszolgáltatás részesíti.

Supiló után Ábrahám Dezső beszélt a függetlenségi párt szabadelvűségéről, Mezőfi Vilmos pedig a szociális kérdésekről. A költségvetési vita szónokainak sorát Budiszavlyevics Bude rekesztette be, horvát nyelvű fölszólalásával.

Ezután Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter felelt egy régi interpellációra, a horvátországi helynevek dolgában, Wekerle Sándor miniszterelnök pedig egész sereg régi interpellációra felelt a budapesti lakásmizéria, a Rákóczi-Albummal üzött visszaélések, a károlyvárosvidéki közuti hidak vámmentessége, a varasdi pénzügyigazgató állítólagos visszaélései és a bank-kartel ügyében.

Ezután Hencz Károly a kivándorlási ügynökségek visszaélései miatt interpellálta meg a belügyminisztert. Igen sok dolgot összehordott, valóságos visszaélést, mit a sajtóban is tárgyaltak már, ő is talált, de kétségtelenül sok olyan dolgot is a visszaélések közé sorol, melyeken csak tájékozatlansága következtében ütközhetik meg. Ha már az állam vállalatokra és ügynökségekre bizta a kivándorlási törvény fontos rendelkezéseinek végrehajtását, nagy naivság volna azt kivánni, hogy ezek a vállalatok és ügynökségek ingyen dolgozzanak. Voltak azonban interpellációjának olyan adatai is, amelyek esetleg vizsgálatot és orvoslást követelnek.

A ruthén-akció első tíz éve.

A legutóbbi évtized alatt szemmel látható gazdasági változás, nagy fejlődés ment végbe hazánkban a ruthének között. E nép nagy gazdasági elmaradottsága, állandó nyomora hangos jajszóval töltötte el a sajtót,

A legjobb minőségü háztartási és gazdasági cikkek, hamisíthatatlan jó italok a legkedvezőbb árakon a fogyasztási szövetkezetek útján szerezhetők meg. Amelyik faluban fogyasztási szövetkezetet akarnak létesíteni, a mozgalom kezdeményezői forduljanak útbaigazitásért a

„HANGYA", a Magyar Gazdaszövetség Fogyasztási és Értékesitő Szövetkezetéhez

BUDAPEST, IX., Boráros-tér 1. (Saját házában.)

a közéletet ezelőtt tíz évvel. Es most tíz év után tervszerű gazdasági intézkedésekkel a népjólétnek kedves nyomaira, biztató jövendőjére akadunk. Tíz esztendeje, hogy Darányi földmívelésügyi miniszter az úgynevezett ruthén segélyezési akciót megindította. És mivel az ottlakó nép leginkább állattenyésztéssel és mezőgazdasággal foglalkozik előszeretettel, a miniszternek első gondja az volt, hogy a népet legelőhöz, földhöz juttassa, a modern gazdálkodásra nevelje, a hitelviszonyokat javítsa és a népet az ő kegyetlenül pusztító uzsora karjaiból kivonja.

Ennek a munkásságnak tüköre az a jelentés, melyet a hegyvidéki kirendeltség állított össze és juttatott kezünkhöz. A tíz év óta hozott pénz- és munkaáldozatok nem hullottak terméketlen földre, mert a ruthén nép tanulékonynak, hálásnak, vállalt kötelessége pontos teljesítőjének bizonyult. De az elért eredmények igazolják azt is, hogy Darányi jól választotta meg a népsegítés eszközeit; jól választotta ki embereit s a jövő feladata most már csak az, hogy azok az intézmények, melyek oly biztató lendülettel kezdték hivatásukat, az ott lakó nép javára kifejlesztessenek.

Hatvanezer holdnyi az a terület, amelyet a hegyvidéki lakosságnak részben örökáron, részben pedig bérlet útján nagyobbrészt állattenyésztési célra juttattak. Igy vált lehetővé, hogy 33 község lakossága 10,000 db jószágot legeltet kora tavasztól őszig a havasi legelőkön és a dús füvű lejtőkön. Az ósdi gazdálkodás a gazdasági nevelés óta nagy változáson ment át: jóformán kicserélődött az állatállomány. Az elfajult haszonállatok helyett ujak, értékesek nevelődnek. A nép gazdasági fejlődésének eredménye, hogy a nép mezőgazdálkodása modern csapásra tért. Bizonyítja ezt a mezőgazdasági gépek egyre fokozódó elterjedése. Nagy baj azonban, hogy a ruthén nép gazdasági hátramaradottságánal és részben megszokásból inkább igavonás céljaira bikaborjut nevel, az üszőborjúkat pedig húsra értékesíti, ahelyett, hogy fölnevelné tenyészjószágnak. A kirendeltség ösztönző díjakkal, téli tanításokkal és az állami kölcsönökkel szerzett tenyészjószág tulajdonosaival szemben szerződésileg biztosítja, hogy az üszőborju a továbbtenyésztés céljaira nevelődik fel, mert az akció sikere azon fordul meg, hogy a Svájcból importált és már a mi éghajlati viszonyainkhoz alkalmazkodott fajtiszta tenyészmarhák üszőborju ivadékait a továbbtenyésztésnek meg tudják őrizni s azért ezeket a növendékállatokat az állam szokta a tenyészüszőktől másféléves korukban megvenni.

Ilyenkor télen százakra megy a gazdasagi tanítások száma s majdnem ennyi a gazdasági háziipari tanfolyamok száma is. Eddig a nép a téli pihenés alatt rendszerint súlyos adósságokba verte magát. Már a mult évben azonban kétezer családnál többen foglalkoztak rendszeres háziiparral s ebből való jövedelmük százötvenezer koronát túlhaladott. Egy-egy család átlagos keresete a háziipar révén 87 korona volt; s hogy nyolcvanhét korona tél-időben micsoda nagy pénz egy ruthén családnak, azt csak azok tudják, kik a népet ott a Verhovina táján ismerik. A hegyvidéki háziiparosok ma már a katonaságnak, államvasutaknak, a székesfővárosnak, gyáraknak és magáncégeknek ismert szállítói. A mult télen csak seprüt 218,482 darabot kötöttek.

A háziipari foglalkozás nagy elterjedésének tudható be az az üdvös eredmény, ami a hegyvidéki hitelszövetkezetek mérlegeiben mutatkozik. A százharminc hegyvidéki hitelszövetkezetben ma már egy és egynegyed millió korona takarékbetét van, az üzletrészek pedig két milliónál nagyobb értéket képviselnek. Mindezt pedig ott, ahol ezelőtt tíz évvel a nép súlyos uzsora karjaiban görnyedezett. A gazdasági fejlődés eredményei különösen és igen beszédes számadatokkal a hitelszövetkezetek mérlegeiben mutatkoznak: míg az akció első évében két szövetkezet alakult, ma 130 ilyen gazdasági társulás van 28,151 taggal. Míg 1893-ban a kölcsönök összege csupán 300,000 korona volt, a rákövetkező évre már másfélmillió koronára növekedett, a mult esztendőben pedig az öt és félmilliót meghaladta. A hitelszövetkezet keretében pedig mindig alaposan mérlegelték, hogy a kölcsön kérő rentabilis, a maga gazdaságának fejlődésére irányuló kölcsönt akar-e és az illetőt mindig elutasították akkor, ha ez a feltétel fenn nem forgott.

Mindezekből kitűnik, hogy a hegyvidéki gazdasági munka jó sikereket igér. Es ezért van az, hogy minél inkább halad a munka, annál szélesebb területek kivánják, hogy gazdasági talpraállítás hasonló állami beavatkozással történjék a gazdaságilag elmaradott felső vármegyékben.

A keleti bonyodalmak.

A szerbek tehetetlen dühe és elkeseredése furcsa megnyilvánulásokra vezet. Most úgy akarnak bosszút állni vélt és hazudott sérelmeikért, hogy mindenáron kémeket és természetesen magyar vagy osztrák kémeket akarnak fogni. Már több ártatlan embert letartóztattak kémkedés gyanúja miatt, akik aztán igazán nem irigylendő sorsra jutottak. A napokban elfogták Sabácon kémkedés gyanúja alapján Simon Mihály szrebernicai lakost. Mikor aztán a csendőrök Obranovácra kisérték, az egyik csendőr lelőtte a szerencsétlen embert, állítólag azért, mert meg akart szökni.

AJÁNLJUK nagyobb szőlőbirtokosoknak tökéletesbitett

magyar fogatos szőlőpermetezőinket,

melyekkel **nagy munkaerő és anyagmegtakaritás** érhető el. Most megjelent tavaszi, szőlőmivelési árjegyzékünket, **szőlővédekezési gépek, permetező stb. anyagokról** kivánatra bérmentve megküldjük.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

BUDAPEST, V. ker., Alkotmány-utcza 31. szám.

Egy Sonnenberg János nevű fiatalembert, ki Zimonyban végzett kereskedelmi iskolát s Szendrőre került mint egy terménykereskedő cég alkalmazottja, azért tartóztatták le, mert esténkint regényt olvasott s ez arra a gyanura adott okot, hogy éjjelenkint kémjelentéseket ír. Sonnenberget a szendrői rendőrségre kisérték, ott teljesen levetkőztetve megmotozták s dacára, hogy semmi gyanusat nem tatáltak nála, három napig tartották fütetlen és butorozatlan lakásban. Mielőtt elbocsájtották, a prefektus még jól összeszidta őt is, meg Magyarororszá got is s kijelentve, hogy a szerbek minden sváb katonát kardra tognak hányni, csendőrökkel a hajóállomásra kisértette, megparancsolta, hogy azonnal térjen vissza Zimonyba. A fiatal ember atyja panaszt tett Forgách követünknél.

Ilyen és hasonló esetekkel szemben bizony nehéz megőrizni a kellő higgadtságot, ami mindazonáltal megtörtént eddig a monarchia részéről.

Válság Szerbiában.

A szerb kormány fölszólította Milovánovics külügyminisztert, hogy római tartózkodását szakítsa meg és Cettinje érintése nélkül haladéktalanul utazzék vissza Belgrádba. A külügyminiszternek ezt a hirtelen visszahívását, amelynek okát a kormány titokban tartja, sokféleképpen magyarázzák, de úgylátszik a visszahívás nem annyira külső politikai okokkal, mint inkább a válsággal függ össze.

A Köztelek Olcsó Könyvtára.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, amely közel száz év óta ápolja és fejleszti a mezőgazdasági szakismereteket, újabban jelentős vállalkozáshoz fogott, „Köztelek Olcsó Könyvtára" címmel népies nyelven írott füzeteket ad időnként közre, melyekben az egyes mezőgazdasági ágazatokat s azok körüli helyes teendőket tárgyalja népies, de vonzó irányban. Ezek a füzetek alkalmasak arra, hogy a falusi földmívelő-osztály azok olvasása révén a helyesebb, jövedelmezőbb gazdálkodásra térjen át a régi ósdi gazdálkodási rendszerről. A füzetek árát oly olcsóra szabta az egyesület, hogy még a legszegényebb földmívesember is megszerezheti s azokból épületesebb dolgokat sajátít el, mint a vásárokon kapható ponyvairodalmi termékekből.

Az olcsó könyvtárvállalat öt évre terjed s havonként egy, esetleg két füzet fog megjelenni. A füzetek felölelik a földmívelés, növénytermesztés, az állattenyésztés, az értékesítés és a kisegítő gazdasági ismeretek összes fontosabb kérdéseit. Egy-egy füzet legalább 3 nyomtatott ívre terjed, a szöveget magyarázó ábrákkal, egy füzet ára 50 fillér, de elő is lehet reá fizetni. Egy évre 5 korona, egész öt évre 25 korona. Öt év alatt tehát a kisgazda egy nélkülözhetetlen gazdasági könyvtárhoz jut e kiadványok révén.

Jó lélekkel ajánljuk ezt a vállalkozást olvasóink támogatásába.

Mivé fejlődhetik egy igazi szövetkezet?

— 1 képpel. —

A nyitramegyei ürményi szövetkezet kórháza.

Nyitra vármegyében Ürmény községben és vidékén nagyon szép gyümölcsei teremnek máris a szövetkezeti eszmének. Az ürményi szövetkezet példája leginkább mutatja azt, hogy helyes és lelkiismeretes vezetés mellett mivé fejlődhetik és mily sikereket érhet el egy szövetkezet. Ahol ugyanis a faluba arra való vezető egyén találkozik, ott a szövetkezés magvának elhintése nyomában kell, hogy áldás fakadjon. Ürményben dr. Tóth Károly uradalmi orvos évek hosszú során keresztül emberbaráti érzésektől áthatva dolgozik a szövetkezési téren és a falu népe boldogulásának előmozdításán. Ez a szövetkezet az alapszabályszerű munkásságon kivül egész tág munkakört tudott a maga részére teremteni, melynek minden egyes része a falu népe jólétének előmozdítására, a népnevelés fejlesztésére, az emberbaráti érzések ápolására és gazdasági előhaladására szolgál.

Felvirágoztatta a mezőgazdálkodást, fejlesztette a népben a takarékosságot, műveltté, emberszeretővé, a szépért és jóért lelkesedni tudóvá alakította a falu népét. Es ez mind dr. Tóth Károly orvos érdeme, aki a szövetkezetben keresztülvitte, hogy a nép részére a szövetkezet egy mintaszerűen berendezett kórházat tartson fenn, ahol az emberszerető orvos ingyen látja el a falu és környék szegény betegeit orvosi tanácscsal és gyógyszerekkel.

Amidőn a nyitramegyei ürményi szövetkezet kórházának képét bemutatjuk, hálaérzettel emlékezünk meg dr. Tóth Károly orvos lelkiismeretes és odaadó munkásságáról, amely követésre méltó a községi orvosok részére és egyben igazolja azt, hogy a falu doktora is tevékeny tényező lehet a falusi szövetkezetek létrehozatalában, ha kellő érzése van hozzá.

Magyar Gazdák Értékesitő Szövetkezete

BUDAPEST (Központi vásárcsarnok)

Igazgatóság és központi iroda:

Budapest, IX., Imre-utcza 4. sz.

Nagy köpinczéi: BUDAFOKON.

Értékesit husféléket, baromfit, vadfélét, tejterméket, tojást, zöldséget, gyümölcsöt, mézet és MINDENNEMÜ ÉLELMICZIKKET. Hordóbor-értékesitő osztály. ∴ Égetett szeszesitalok értékesitése.

A agyar Országos Méhészeti Egyesület vezérképviselői.

A szövetkezet tagjai kedvezményben részesülnek. ∴ ∴ Mindennemü értékesitésl ügyben dijtalanul nyujt felvilágositást.

• SZÖVETKEZETI ELET •

Költségmentes cégváltozás a szövetkezeteknél.

Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter, egyetértve a pénzügyminiszterrel, legutóbb oly elvi jelentőségü határozatot hozott, amely világosan bizonyítja, hogy a mostani kormány gondol a szövetkezetekre és tőle telhetőleg igyekszik azok terheit csökkenteni.

Az elvi jelentőségü határozatnak alapját a „Hangyá"-nak április hóban tett egyik felterjesztése képezi. Ebben a felterjesztésben reámutatott a „Hangya" arra a körülményre, hogy mennyire igazságtalan, ha egy községnév változása alkalmával az illető községben levő szövetkezet szükségszerüleg bekövetkező cégváltozásának költségeit magának a szövetkezetnek kell megfizetnie. Az 1898. évi IV. t.-c. ugyanis elrendeli a helységnevek megmagyarosítását, illetve kiigazítását. Ez a kiigazító eljárás szünet nélkül tart ma is. Akárhányszor ad hírt a hivatalos lap arról, hogy egy-egy német, vagy tót nevü község elnevezését magyarra helyesbitették. Ha ebben a községben azután szövetkezet van s az illető szövetkezetnek a címében benne van a község neve, a szövetkezet cégét meg kell változtatni. Igy lett pl. a lucini szövetkezetből lucfalvai szövetkezet, az ohodnicai szövetkezetből ösvényesi szövetkezet. A szövetkezet cégének ilyetén megváltoztatása azelőtt mindig költséggel járt. Magának az új cégbejegyzésnek illetéke 20 koronát tett ki, ehhez járultak még más egyéb bélyegköltségek, amelyeket a kérvény s egyéb mellékletei igényeltek.

Azt, hogy ily helységnév-változások alkalmával a kir. törvényszékek a cégváltozást hivatalból vigyék keresztül, elrendelni nem lehetett, mert a kereskedelmi törvény (1875. évi XXXVII. t.-c.) 225. és 226. §-ai világosan elrendelik, hogy a székhely nevének megváltoztatása a szövetkezet cégében csakis alapszabálymódosítás utján történhetik, vagyis a szövetkezetnek annak rendje-módja szerint közgyűlést kell egybehívni s a közgyűlésen szabályszerűen el kell határozni az alapszabály megfelelő módosítását, s ezt jóváhagyás, illetve az új cégjegyzés megejtése végett be kell terjeszteni a törvényszékhez. A törvény e rendelkezését tehát jövőben is be kell tartani, a különbség a régi és mostani eljárás között az lesz, hogy azelőtt meglehetős nagy összegű bélyeget kellett az iratokra ragasztani, most pedig a bélyegköltség elesik.

Örömmel értesítjük e körülményről szövetkezeteinket, ami újabb jelentős vivmánya a „Hangyá"-nak, s egyuttal felhívjuk a figyelmüket is arra, hogy amennyiben a székhelyüket képező község neve időközben megváltozott, haladéktalanul kérjék ők is a szövetkezet cégében szükségessé vált módosítás keresztülvitelét.

Az eljárás a következő. Amint a szövetkezet hivatalosan értesül a község nevének megváltoztatásáról, szabályszerűen közgyűlést hív egybe. A szabályszerű összehívásnak nélkülözhetlen felvétele, hogy a megfelelő közgyűlési meghívó 8 nappal a közgyűlés előtt közzététessék a „Szövetkezés"-ben. Megfelelő ez a közgyűlési meghívó csak akkor lesz, ha benne feltüntetik a módosítandó alapszabály szövegét, tehát a jelen esetben a közgyűlés tárgysorozatába következőket kell felvenni:

„1. Határozathozatal a szövetkezet cégének megváltoztatása tárgyában.

Az alapszabályok 2. §-a értelmében a szövetkezet cége lucini fogyasztási és értékesítő szövetkezet korlátolt felelősséggel.

A módosított szöveg a következő:

2. §. A szövetkezet cége: lucfalvai fogyasztási és értékesítő szövetkezet korlátolt felelősséggel."

Ha az ily szabályszerű meghívóval, illetve a „Szövetkezés"-ben közzétett hirdetménynyel összehívott közgyűlés megszavazta az alapszabály módosítását, illetve a cégváltozást, a közgyűlési jegyzőkönyvet, a kiigazított alapszabálylyal egyetemben, egy rövid kérvény kiséretében be kell terjeszteni az illetékes törvényszékhez

A nyitramegyei ürményi szövetkezet kórháza.

A kérvényre, nemkülönben az összes mellékletekre, feltünő helyen (legcélszerübb a kérvény fején, a megszólítás felett) reá kell irni a következőket: 113007/1908 számú pénzügyminiszteri rendelet alapján bélyegmentes. Ha a szövetkezetek ezen tanácsunk szerint járnak el, a kir. törvényszékek költségmentesen keresztülviszik a cégváltozást. Ha netán mégis előfordulna, hogy a törvényszék hivatalnokainak járatlansága folytán a szövetkezetre kiróják a bélyegilletéket, abban az esetben, a fentebb említett pénzügyminiszteri rendeletre hivatkozva, az illetékkirovást meg kell fellebezni s vagy a pénzügyigazgatóság, vagy a közigazgatási bíróság a kirótt illetéket törölni fogja. A fellebezés szintén bélyegmentes.

—*y—n.*

Gróf Károlyi Sándor emlékezete és a külföld. A külföldi nagy szövetkezeti központoktól még egyre érkeznek a Magyar Gazdaszövetséghez levelek, melyek melegen emlékeznek meg Károlyi Sándor gróf munkájáról, lelki kiválóságáról. Igy a svéd szövetkezeti központ írja a „Hangyának": „Akadályozva lévén képviseltetni magunkat magyarországi barátainknak tiz éves jnbileumán, a legjobb kivánatainkat küldjük. Egyuttal legmélyebb tiszteletünket fejezzük ki a nagy szövetkezeti szervező, Károlyi Sándor iránt, midőn a magyarországi szövetkezetek a nagy harcos szobra körül összegyülekeznek. Éljen a szövetkezeti mozgalom, mely a népek testvériségére és a békére törekszik. Mi 400 szövetkezetet és 65.000 tagot képviselünk Svédországban." A brüsszeli fogyasztási szövetkezetek köteléke a következő táviratot küldte: „Szives meghívásuk következtében mi is szívből csatlakozunk önökhöz. jubileumuk alkalmával és csak azt sajnáljuk, hogy nem vehetünk azon részt. Jó sikert kivánunk szövetkezés terén." A bulgáriai szövetkezetek szövetsége nevében Koluchki elnök Szófiából az alábbi táviratot küldte: „Károlyi Sándor grófi, a „Hangya" alapítója szobrának leleplezése alkalmából fogadják legmelegebb üdvözletünket és szerencsekivánságunkat." A manchesteri fogyasztási szövetkezeti központ igen meleghangú távirattal mentette ki magát, hogy az ünnepélyre képviselőt nem küldhetett.

A Magyar Nők Szövetkezeti Ligája f. hó 28-án, szombaton este 5 órakor tartja alakuló gyűlését a Magyar Gazdaszövetség helyiségeiben. A Magyar Nők Szövetkezeti Ligája célja a szövetkezeti eszme terjesztése, a szövetkezeti intézmények felkarolása és pártolása, a családi élet javítása, az értelmiség és műveltségi fok emelése a magyar nők körében. Tagja lehet minden nő, osztály-, vallás- és korkülönbség nélkül. A felvételt két tag pártolása mellett eszközli a Liga ügyvezetőtitkárnője, Budapest, Szentkirályi-utca 40.

Háziipar. Beregszászrét községe nevében néhány jólelkü úr még nyáron hozzánk fordult, hogy a szegény vidéket téli keresethez segíteni siessünk. Mi rögtön megtettük a szükséges lépéseket s örömmel értesülünk, hogy a földmivelési minisztérium hegyvidéki kirendeltsége, aki a latorcai járás területén s főleg Beregszászrét községben kosárfonó, fafaragó, nyirágseprőkötő háziipari tanfolyamok megtartását tervbe vette s ha a tanfolyamokkal sikerülni fog ezen hasznos gazdasági háziipari ágazatok iránt a nép körében komoly érdeklődést ébreszteni, ugy ezen háziiparokat a kirendeltség szövetkezeti alapon jövőre állandósítani fogja. Ezen háziipari tanfolyamok a folyó év telén fognak rendeztetni. Akik ilyenféle kéréssel csak most fordulnak hozzánk, azok már az idénre elkéstek.

• MI UJSÁG? •

A hétről.

Háborús időket élünk... Sok magyar családban aggódó arcokkal találkozik az ember manapság. Hajh, háborús idők szele fújdogál, szerbek, bolgárok, montenegróiak, törökök egyaránt készülődnek a háborúra. Minő kavarodás lészen ez megint? Töltik az ágyúkat, fényesítik az acélpengéket, a gyorstüzelő ágyúknak nagy szerepe lészen itten!

A méltóságos asztalos. Ő felsége egy derék magyar iparost olyaténképpen tüntetett ki a héten, ami párját ritkítja alkotmányos életünkben. Thék Endre asztalosmester nagyon kicsinyben kezdte az iparát. Szorgalmas munkásságával gyárrá fejlesztette iparát s nagy sikereket ért el a magyar ipar előbbrevitele körül. Ő felsége a király Thék Endrének az udvari tanácsosi czímet adományozta.

Megtalálták Szent Erzsébet holttestét. Pozsonyból értesülünk, az Erzsébet-jubileum országos bizottságának vasárnapi záróülésén az a hír terjedt el, hogy Bécsben megtalálták Szent Erzsébet holttestét. Pozsonyba érkezett értesítés szerint a hír igaz: Bécsben bizottságilag megállapították a holttest azonosságát. A szentnek relikviáit a bécsi Erzsébet-apácák sírboltjában őrzik, a hová II. József idején kerültek. Eredetiségüket a kolostorban lévő okiratok igazolják. Az apácák eddig gondosan titkolták a dolgot, mert féltek, hogy a relikviákat a magyarok Pozsonyba viszik, a hol Erzsébet állítólag született és a hol életének első éveit élte. Most csakugyan megindult az erre irányuló mozgalom, amelynek érdekében Izabella királyi hercegnőt óhajtják megnyerni.

Hóvihar. Makóról jelentik, hogy ott hatalmas hóvihar dühöng. Szakadatlanul esik a hó és már elérte a harminc centiméter magasságot. — Nagybecskerekről jelentik, hogy ott nagy havazás volt. — Kisjenőről táviratozzák, hogy ott két napi esőzés után nagy havazás volt. — Szerajevóból táviratozzák, hogy az erős havazás következtében a távíró- és telefonösszeköttetés sok helyen megszakadt. A városban egy ideig meg kellett szüntetni a közúti vasút forgalmát. A vonatok nagy késéssel közlekednek.

Magyarellenes izgatás Somogyban. Somogyszabadiban és Csikótöttösön Ihm Gusztáv gráci hirlapíró a templomban a szószékről izgatott a magyarság ellen és fölhívta a hallgatókat, hogy iratkozzanak be az Alldeutsch Schulvereinba. Ihm Gusztávot, aki Kaposvárra érkezett, a rendőrség előállíttatta, de mindent tagad. Kacskovics alispán a vármegye összes községeihez körrendeletet intézett, amelyben sürgősen fölhívta a hatóságok figyelmét Ihm Gusztáv és társai működésére.

Kecskemét városa minap rendkivüli közgyűlést tartott, amelynek napirendjén volt a bugaci puszta parcellázásának ügye. E 22,000 holdnyi terjedelmű földmennyiség sorsa hónapok óta izgatja a kecskeméti gazdákat. Eddig a pusztából közlegelő céljaira 12,000 holdat, a városi gazdaság céljaira pedig mintegy 2500 holdat használtak fel. Tekintettel a városi adósságnak évről-évre való túlnagy mértékben való felszaporodására,

a városi hatóság azzal a tervvel foglalkozik, hogy a közlegelő céljaira lekötött területből egy részt kihasít, parcellázza és bérbeadja. A közgyűlés akként határozott, hogy a bugaci puszta ügyének tanulmányozására bizottságot küld ki.

Menekülés az adózás elől. Kolozsvár minapi közgyűlésén Kis Mór dr. egyetemi tanár egy fölmerült eset kapcsán hosszú beszédben szólalt föl az ellen, hogy egyes bankok adómentes értékpapirok vásárlásával abban a helyzetben vannak, hogy az adózás alól kivonják magukat. A közgyűlés kimondotta, hogy ebben az ügyben, amely súlyosan érinti az államháztartási és a városokat, provokálni fogja a közigazgatási bíróság határozatát s egyben föliratot intéz a kormányhoz.

Népház Tótmegyeren. Darányi földmívelésügyi miniszter leiratot intézett gr. Wilczek Frigyeshez, Nyitravármegye főispánjához, melyben tudatja, hogy a Tótmegyeren felállítani szándékolt népház építési költségeihez háromezer korona államsegélyt engedélyez. Ismeretes dolog, hogy a miniszter egyes községeket abban a törekvésükben, hogy a létesített gazdasági népkönyvtár, munkaközvetítő iroda, munkáskaszinó s egyéb népjóléti intézmények egy tető alatt otthont találjanak, államsegélylyel támogat s ilyen népház, különösen az Alföldön több községben államsegélylyel létesült. A népházak kitűnően beváltak azokra a célokra, amelyeket velök terveztek. A munkásnép nem ődöng az utcákon és nem várja, míg őt a munkakereső ott felkeresi, hanem a munkásház olvasótermében időzik, ahol alkoholt árulni természetesen nem szabad, olvasgat és művelődik. Ilyen intézmény lesz a tótmegyeri is, ahol még a munkások és földmívelők hitelszövetkezete is helyet kap.

Magyar fölirat a román iskolákon. Arad város közigazgatási bizottsága a rendőrség útján felszólította a román iskolák föntartóit, hogy iskoláikon alkalmazzák a magyar föliratot is. A román iskolaszék e felszólításnak nem tett eleget és ezért a rendőrbiróság Onku Miklós országos képviselő, iskolaszéki elnök ellen megindította a kihágási eljárást.

A turkevei szabadiskolát minap nyitották meg a város és a vidék nagy érdeklődése mellett. Előadást tartottak: Jancsó Benedek, Farkas Sándor, Gál Mózes és Benedek Elek fővárosi írók. Farkas Imre, a szabad iskola vezetője az iskola célját ismertette. A vendégek tiszteletére bankett volt.

Gyilkosság a Délvidéken. Aradról jön a hír, hogy hétfőn este nyolc órakor borzalmas többszörös gyilkosság híre terjedt el a városban. Kiderült, hogy Kisszentmiklós község legforgalmasabb utcáján éjfél táján ismeretlen gonosztevők megfojtották Jovin Naca negyvennyolc éves román földesgazdát, aki fuvarozással is foglalkozik, két fiát: a húsz éves Miklóst és a tizenhat éves Pétert, valamint a feleségét. A másfél éves kis leányt, aki anyja mellett feküdt az ágyban, nem bántották. A tettesek a házból semmit sem vittek el, ellenben két lóval, kocsival elhajtattak. A lovakat másnap este Sigmondházán gazdátlanul megtalálták és így derült ki a gyilkosság. Az áldozatokat puszta kézzel fojtották meg. Biztosra veszik, hogy a tettesek ugyanazok, akik a minap Vingán és Battonyán követtek el gyilkosságot.

Szövetkezeti uzsora. A budapesti büntetőtörvényszék vádtanácsa e héten három rendbeli uzsora miatt vád alá helyezte Erényi R. Antalt, a Hitel és Előleg Bank című szövetkezet titkárát. A vizsgálat ugyanis megállapította, hogy a szövetkezet szinte hihetetlen módon kifosztotta azokat, akik kölcsönért fordultak hozzá. Az egyik följelentő, egy ideiglenesen nyugalmazott honvédhadnagy kétezer korona kölcsönt kért a szövetkezettől. A kétezer korona helyett azonban mindössze kilencszáz koronát kapott, noha a két kezes által aláírt váltó kétezer koronáról szólott s a honvédhadnagy három esztendei nyugdíját, összesen 1800 koronát szintén a szövetkezetre ruházta, sőt még az életét is bebiztosította kétezer korona erejéig. Hasonló módon járt el a szövetkezet a két másik följelentővel, egy nyugalmazott aljárásbíróval és egy fővárosi adótiszttel szemben is. Minthogy az uzsorakölcsönöket Erényi R. Antal, a szövetkezet titkára bonyolította le, a törvényszék vádtanácsa őt helyezte vád alá uzsora vétségéért.

Nem azért közöljük ezt a hírt, mintha a szövetkezeti titkár „úr" neve nyomdafestéket érdemelne, hanem hogy figyelmeztessük olvasóinkat arra, hogy az O. M. Központi Hitelszövetkezet felügyelete alatt levő hitelszövetkezeteket tartjuk csak megbizhatóknak.

Szerencsétlen vadászatok. Nagykanizsáról két vadászati szerencsétlenségről adnak hírt. Mind a két esetben az okozta a balesetet, hogy a vadász gondatlanul bánt a fegyverrel. Az egyik eset a mult héten történt Magyaródon; Barabás Ferenc földbirtokos kezében véletlenül elsült a puska s a töltés hátába furódott. Barabás néhány órával később meghalt. Nagy családot hagyott árván. A másik eset szintén a minap történt Nagykanizsán, a városi erdőben, mindjárt a vadászat kezdetén egyik vadász kezében elsült a fegyver s a töltés Hajdu Gyula dr. nagykanizsai ügyvéd mellébe hatolt. Az ügyvéd a nagykanizsai függetlenségi párt elnöke.

Iskolás gyermekek sztrájkja. Tavaly történt, hogy Pózen tartományban a lengyel iskolásgyermekek nem jártak iskolába, hogy ilyen módon harcoljanak az erőszakos németesités ellen. Most a csehek hasonló sztrájkot terveznek Észak-Csehország német városaiban, hogy ezzel tiltakozzanak a német nyelvü oktatás ellen. Az észak-csehországi iskola egyesült bizalmiférfiai elhatározták, hogy december elsején kihirdetik az iskolásgyermekek sztrájkját. A cseh lapok pénzt gyüjtenek a sztrájk céljaira.

A vasuti őr családi drámája. Székesfehérvárról jelentik, hogy Sárbogárd mellett a 49. számú vasuti őrházban hétfőn éjjel véres családi dráma történt. Dömök István pályaőr féltékeny volt a feleségére s a házasfelek között napirenden volt a civódás. Hétfőn este is összetűztek. A pályaőr megvárta, amíg a felesége és három kis gyermeke lefekszik, aztán késével átvágta alvó feleségének nyakát, majd a mellét szúrkálta össze. A szerencsétlen asszony azonnal meghalt. A gyilkos pályaőrt, aki el akarta hitetni, hogy idegenek gyilkolták meg a feleségét, a csendőrök letartóztatták és beszállitották a székesfehérvári királyi ügyészség fogházába.

Farkasok garázdálkodása. Dévaról jelentik: A hirtelen beállott kemény hideg és havazás következtében a hegyekből leereszkedtek a farkasok és az utakat állandóan veszélyeztetik. Bojabirz község határában szerdán egy farkasoktól széttépett ember maradványaira akadtak. Ruhafoszlányairól ítélve, széttépett egyén vándorló lehetett. Legközelebb hivatalos hajtóvadászat lesz.

Száz órán át eltemetve. A Krupp-féle Hannovertárnában — mint Essenből jelentik — pénteken súlyos szerencsétlenség történt. Az alázuhanó homok eltemetett két munkást. A lezuhant törmeléket csak kedden sikerült eltakarítani, amikor is rábukkantak a szerencsétlenül járt munkásokra. Száz órát töltöttek a homok alatt és semmi bajuk sincsen.

Kis szinészek. Köves József, a baranyamegyei Orfü község lelkes tanítója megmutatta, hogy lehet a magyar kultura érdekeit a németajku lakosság közt is szolgálni. Hosszas fáradság után a község 10—12 éves németajkú gyermekeit betanította Forgó bácsi „Méregpohár“ című gyermekszínművére. Mikor már jól összetanult a kis sereg, november 15-én vasárnap délután az iskola épületében, a község lakóinak jelenlétében eljátszották a kedves kis darabot. A német anyanyelvű gyermekek egész tisztán beszéltek magyarul. Mikor az előadásnak vége volt, nagy lelkesedéssel elénekelték a Himnuszt és a Kossuth-nótát.

Bennégett az istállóban. Hétfőn délután Varadia temesvármegyei községben Deutsch Pál földbirtokos tanyáján eddig ismeretlen okból tűz ütött ki, amely egyik istállót teljesen elhamvasztotta. Az istállóból semmit sem tudtak kimenteni, mert erős tölgyfaajtaja belülről el volt reteszelve és amikor a hőség csillapultával betörték az ajtót, a füsttől megfuladtan és összeégetten találták ott Vimi György kocsist. Bennégett még az istállóban az egész marhaállomány és így az emberéleten kívül még nagy kárt is okozott a tűz. — Hasonló esetet jelentenek Nagyváradról is: Magyarcséke községben Mátus György gazda háza az éjjel kigyulladt. Mátus 26 éves felesége bennégett a tűzben.

Gyors- és teherárúfelvételi hely Budapest-Lipótvárosban. A székesfővárosi közönség nagyrésze nem bír tudomással arról, hogy a magyar kir. államvasutak igazgatósága már évekkel ezelőtt „Budapest lipótvárosi városi iroda“ címen irodát rendezett be a Lipótvárosban (Arany János-utca 21. sz. alatt), ahol a vasúton elszállítandó gyors- és teherárúk 1000 kgr. súlyig feladhatók, melyekről végleges á vételi elismervények (feladási vevények) szolgáltatnak ki. Terjedelmes, tűzveszélyes és oly árúk, melyeknek vasúton való szállítása különös feltételekhez van kötve, a felvétel alul ki vannak zárva. Hivatalos órák hétköznapokon reggel 8 órától 12 óráig és d. u. 2 órától 6 óráig vannak megállapitva, a törvényes munkaszüneti napokon azonban az iroda nincs nyitva. Az ezen városi irodában feladott árúknak az illető pályaudvarokra való kifuvarozásáért következő illetékek számíttatnak fel: a) *gyorsárúkért*: 10 kgr. súlyig 20 fillér, 10—50 kgr.-ig 40 fillér, minden további 50 kgr.-ért 30 fillér; b) *teherárúkért:* 50 kgr.-ig 40 fillér, minden további megkezdett 50 kg.-ért 20 fillér. Kívánatra a szállítmányok csekély díjazásért a fő- és székváros IV—IX. kerületből a lakásról ezen városi felvételi irodába is elszállíttatnak.

Gyors- és teheráruk házhoz szállítása. A magyar királyi államvasutak a vasúti üzletszabályzat 68. §-a alapján már évekkel ezelőtt rendszeresítette azon intézményt, hogy a budapesti-józ-efvárosi, budapest-nyugoti és budapest-dunaparti teherpályaudvarokra érkező gyors- és teherárukat a címzetteknek saját szerződött fuvarosával házhoz szállíttatja, ha a címzett a Duna balpartján a IV—IX. kerületben, továbbá a Mexikói-, Erzsébet királyné-, Hajtsár- és Egressy-út által határolt városrészben, vagy a Tisztviselőtelepen lakik. Ugyancsak ezen szerződött fuvarosával vámoltatja el a Budapesten átmenő és azon Budapestre helyben rendelt vámárukat is, melyeknek elvámolása a vasútra bizatott; egyúttat a külföldről érkező — házhoz szállított — szállítmányok után kiállítandó árnyilatkozatokat is ezen megbizottja által állíttatja ki. Utánvétellel terhelt, Budapesten a Duna jobbpartján lakó felek részére szóló, továbbá terjedelmes, tűzveszélyes és oly árúk, melyeknek összsulya az egy tonnát meghaladja, csakis a vállalkozóval kötendő előzetes egyesség alapján szállíttatnak házhoz. Jogában áll ezenkívül mindenkinek, hogy a magyar kir. államvasutak igazgatósága által e czélból szerződtetett fuvarozónak közbenjárását kizáró utasítást adhasson. Ezen utasítás az illető állomáson még az árú megérkezése előtt írásban nyujtandó be. A házhoz való elszállítási díjak a következők: a) *gyorsárúkért:* 10 kg. súlyig 40 fillér, 10 kg.—25 kg.-ig 60 fillér, 25 kg.-on felül 50 kg.-ig 70 fillér, 50 kg.-on felül minden megkezdett további 50 kg. 60 fillér; b) *teherárúkért:* 50 kg. sulyig 60 fillér, 50 kg.-on felül minden megkezdett további 50 kg. 50 fillér; c) *adóköteles tárgyak megadóztatásaért:* 50 kg. sulyig terjedő árúknál fuvarlevelenként 30 fillér, 50 kg.-on felül 50 fillér. A statisztikai árúnyilatkozatok kiállításáért a vállalkozó nyilatkozatonként 40 fillért számíthat. Ha az árú vámilleteknek vagy fogyasztási adónak van alávetve, még a címzettnek kézbesítendő vámnyugta, illetve adóbárca szerint fizetett vámilleték, fogyasztási adó és vámközvetítési illetékek is megfizetendők.

Előfizetési felhívás!

December hó elsején új előfizetést nyitunk a **Független Ujság**-ra.

A **„Független Ujság“ tizennégy esztendő óta** a magyar népnek,

a **földmivelő- és kisiparos-osztálynak**

őszinte barátja, jóakarója, tanácsadója.

Hetenként beszámol az olvasónak mindarról, ami az édes hazában és kint a nagy világban történik.

A gazdasági haladásnak, a szövetkezeti mozgalmaknak, a kisemberek boldogulásának

a **„Független Ujság“**

az egyedüli ujságja és szóvivője a magyar sajtóban.

Programmunk „a magyar nemzeti politika elérése, a gazdasági gyarapodás, ebben a kisemberek érdekeinek megvédése“.

Amellett, hogy a **Független Ujság** tájékoztatja a gazdát, kisiparost mindarról, ami őt érdekli; „Mulattató“ rovatában elbeszéléseket, költeményeket, ismeretterjesztő olvasmányokat közöl hétről-hétre.

Egyszóval: a **„Független Ujság“** a **magyar nép** őszinte barátja, tanácsadója, melyet elismert magyar írók szeretettel írnak a magyar nép számára. A *„Szövetkezeti és Gazdasági Évkönyv“* című karácsonyi ajándékunkat, amely kiváló írók tollából számos tanulságos és hasznos cikket, képekkel ellátva tartalmaz, mindazok megkapják, kik legalább félévre előfizetőink sorába lépnek.

Küzd a magyar nemzet gazdasági jóléteért, fölkarol minden mozgalmat, amely a magyar nép megerősödésére irányul.

Ennek a mi programmunknak megvalósítását tegyék lehetővé t. előfizetőink azzal, hogy mint eddig, ezentúl is hiven csoportosuljanak a **„Független Ujság“** kibontott zászlója alá.

Előfizetési ár:

Egész évre	**8 korona**
Félévre	**4 „**
Negyedévre	**2 „**

Minden egyes t. előfizetőnket arra kérjük, hogy ne csak saját maga ujitsa meg előfizetését, de iparkodjék lapunkra lehetőleg még legalább egy uj előfizetőt szerezni s a *„Független Ujság“*-ot tehetségéhez képest terjeszteni. Hazafiui tisztelettel a

„FÜGGETLEN UJSÁG“
szerkesztősége és kiadóhivatala
Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek)

Felkérjük mindazokat az olvasóinkat, akiknek az előfizetése november végével lejárt, sziveskedjenek azt megujítani, nehogy a lap küldése fennakadást szenvedjen.

• GAZDASÁGI DOLGOK •

A tengeri letakarításáról.

A tengeri szárát a legritkább helyen vágják el a földszínén, hanem 20—30, sőt 50 cm. magas szárat is hagynak, de előfordul még az a helytelen eljárás is, hogy le sem vágjuk a szárat, hanem a marhát közéje hajtják. Ez a leveleket leszedegeti, a többi részt pedig, mely a szártermés $^3/_4$-énél is többet tesz ki, letiporja. A csutka külön levágása kapával vagy a letiport szár felgyüjtése emberi erővel bosszantó készpénzkiadást okoz olyan dologra, amit másképen okosabban el lehetett volna végezni és akkor az egész szárat megnyertük volna takarmányul, amelyből mint látjuk, soha sem lehet igen sok, sőt még elég is ritkán.

Egy igen egyszerű készüléket használok már több év óta a házilag művelt tengeri levágására. Létezik ugyan a letakarításra tökéletesebb gép is: a kévekötő tengeri-aratógép, amely mindig csak egy sort vág le és azt kévébe köti. Ezen szerkezetnek azonban az a nagy hibája, hogy nagyon gondos kezelést, nagy vonóerőt, külön kévekötő fonalat igényel és ami a legnagyobb baj, nedves anyagnál sürün elakad.

Ezért amerikai rajzok után sikerült egy annyira egyszerű tengeriszárlevágó készüléket készíteni, hogy ezt bármely gazda egyszerű kovácscsal és bognárral összeütheti és ezzel a tengerit a földszínén vágathatja le minden elakadás veszélye nélkül, mert nincs a gépen semmi mozgó rész, csak 3 kerék, a kések maguk pedig szilárdan állanak és ferde állításuknál fogva a két tengerisort, mely közé 2 egymás elé fogott gyengébb vagy 1 erősebb lóval bevonszoljuk, meglepő könnyüséggel vágják le. Ha a gép hátuljára 2 suhancot állítunk, ezek kitárt karjaikban a hulló tengeriszárakat felfoghatják és így az utánuk haladó kévekötő asszonyok részére az anyagot előrendezhetik. Ezzel teljesen vizes tengerit is minden nehézség nélkül vágni lehet, hacsak olyan sár nincs, hogy a kerekek azzal teleragadnak. Ezen is lehet azonban segíteni ugy, hogy a kerekeket leveszszük és 2 szántalpat teszünk a készülék alá és azt ezen talpakhoz csavarokkal ráerősítjük.

A kések 2 erős padlóra vannak felcsavarva, amelyeken elől egy minden irányban forgó kiskerék van, ezt fel és le is lehet állítani. Ha a tengeri töltögetve volt, a kés a földben is elvágja a szárat, de hamarabb kopik az éle. Különben a töltögetés már legnagyobbrészt a divatból kiment.

Nagyon helyesen cselekszik minden gazda, ha a szárat minél előbb vágatja le, tehát azonnal a tengeritörés után.

Igen természetes, hogy a tengerinek értékesebb része: a szemeket termő cső szabja meg elsősorban a letakarítás idejét, de célszerű a törést olyan időben végezni, mikor már a csövön a szem teljesen be van keményedve és már csak a górában való száradásra van a csőnek szüksége, de amikor még a szárban annyi nedvesség van, hogy feltépve vagy apróra szecskázva még elég nedvességet tartalmaz. Ha mégis annyira kiszáradna a tengeriszár, hogy az erjedéshez szükséges 35—40% nedvessége nem volna meg, ne fukarkodjunk a vizzel, hanem minden métermázsa száraz szárra 15—20 liter vizet öntözzünk rá öntözőkanna rózsájával vagy fecskendő szétosztott sugarával, hogy minél alaposabban minden részében átnedvesedjék, amikor verembe, vagy zsombolyai kazalba teszszük.

Igyekezzünk tehát még olyan vidéken is, ahol elegendő a takarmány, takarékosan bánni el *az annyira értékes tengeriszár letakarításánál, hogy a szárat ne csak jó minőségben, de minél nagyobb mennyiségben is tudjuk idejekorán begyüjteni* ugy, hogy a további műveleteknek útjában ne álljon a *hibás módon magasra meghagyott csutka.* Ezen célt szolgálja a fentemlített és mellékelt ábrán látható szárlevágó, amely nemcsak arra segit, hogy több élelmet takaríthassunk be állataink részére ebben az inséges esztendőben, hanem a tengeritöréskor állandóan előforduló munkáshiánynyal szemben is hathatós segédeszközül bizonyult már több évi használatban.

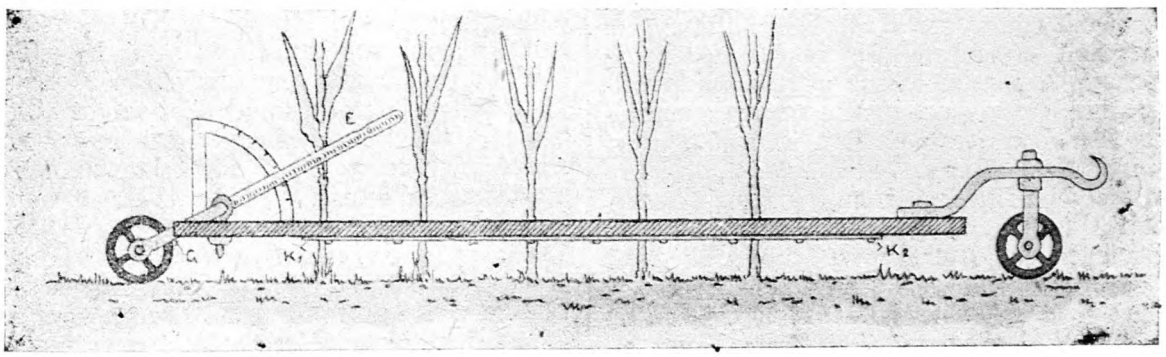

Tengeriszárvágó. *E)* emeltyű a gép hátulsó része magasságának szabályozására; *G)* a két hátulsó kerék görbített tengelye.

VEGYESEK.

Téli istállózás. November hó közepétől végéig megkezdődik a téli istállózás, melynek megvannak a maga követelményei. A legelső követelmény az egyenletesség. Legnagyobb hiba volna a tél elején túlbőven takarmányozni, később pedig az adagokat szükebbre szabni. Ez utóbbinak következménye az volna, hogy a leromlott állatokat csak hosszú nyári takarmányozás hozhatná ismét helyre. A régi paraszt példaszó azt tartja, hogy gyertyaszentelőkor a széna felének még padláson kell lennie. Minden józanul gondolkozó gazdának tehát kötelessége a rendelkezésére álló széna, szalma és egyéb gazdaságában termelt készleteit jól beosztani. Az istállón való takarmányozás ritkán tart 200 napnál rövidebb ideig. Télen közönségesen szalmát, szénát, zab-, búza-, rozspolyvát melaszszal, sóval, répaszelettel vagy erőtakarmánynyal keverve etetünk. Az árpapolyvát előbb forrázással megpuhítjuk, vagy répalevelek közé besavanyítjuk. Az árpa- és rozsszalma jó takarmány-

szalma. A friss répaszeleteket előnyös búza-, zab- vagy rozspolyvával keverni. A tejelő-szarvasmarhának a gumósnövényeket és gyökereket (óvatosan burgonyát) inkább nyers állapotban adjuk, mert a friss növénynedv a tejképződésre jótékony hatást gyakorol. Hogy erőtakarmányból a szarvasmarhának mennyit adjunk, meg nem szabható, ez csak esetről-esetre, kisérletezés utján állapitható meg.

A burgonya takarmányértéke. A burgonyának mint takarmánynak értékét minden gazda eléggé ismeri. De nem mindenki tudja, hogy nem célszerű a burgonyát vízben megfőzni. A vízben való főzés által a tápanyagok tetemes része eltávolodik, az egészségtelen gyümölcsnedv pedig bent marad. Ennek folytán sok helyen ma már a burgonyát csak párolják és e célra igen egyszerű, de amellett nagyon célszerű készülékek állnak rendelkezésre. Be van bizonyítva, hogy a párolt burgonya táplálóértéke sokkal nagyobb, mint a főzötté, hogy könnyebben emészthető és mindenekfölött, hogy a párolt burgonyával való takarmányozás a marhánál számos oly betegség elhárítására szolgál, amely az előbbi eljárás, tudniillik a burgonya főzése mellett keletkezhetett. Mily sokszor fordul pl. elő, hogy a burgonya éretlen avagy beteg állapotban szedődik. Mindkét esetben az eddigi főzési eljárás mellett az egészségtelen anyag részint a vízben, részint magában a terményben bent marad. Ha azonban a terményt pároljuk, a kivont egészségtelen anyag a burgonyából elillan és a párolt termény minden veszély nélkül feltakarmányozható. A párolás haszna még abban is nyilvánul, hogy a beteg avagy kicsirázott terményt a párolókészülékkel állandóan használhatóvá tehetjük, mert párolás után bevermeljük s ily módon hosszabb időre a romlástól megóvjuk. Jellemző, hogy tehenek és sertések a rothadt burgonyából készült takarmányt nem eszik ha főtt, ellenben jó étvágygyal fogyasztják el, ha a burgonya párolva kerül eléjük. Egyébként a párolási eljárás mellett tüzelőanyagban is tetemes megtakarítást érhetünk el, mert a jó párolókészülékben előbb elkészül a burgonya, mint a főzőüstben. Ily párolókészülék beszerzését minden gazdának ajánljuk.

A vetőburgonya téli kezelése. A vetőburgonyát nem kell magasan egymásra rakni, hogy az önfelmelegítést megakadályozzuk. Jobb ha világos, mintha sötét helyen tartjuk el, mert a sötétség inkább készteti időelőtti csirázásra. Ha már tél elején képződnek csirák, ami bekövetkezik, ha a helyiség tulmeleg, akkor hozzuk ki a burgonyát a levegőre. Különösen becses vetőburgonyát, pl. korai burgonyát, legjobb szellős sövényen hüs helyiségben egymás mellé rakni; február végén vagy márciusban inkább a világosság felé huzzuk. A csirázást már nem tarthatjuk vissza, ha azonban arról gondoskodunk, hogy a csira rövid, tömött és erős maradjon, akkor az nem jelent veszteséget. A burgonyát azután csirájával együtt ültetjük, ami a korai burgonya szempontjából különösen előnyös, mert ez esetben a szüretelés ideje hamarabb áll be. Az olyan burgonya, amely többször lecsirázott vagy méterhosszu csirákat hajtott, nem teljes értékű vetőburgonya; mert erejének egyrészét elveszítette és a hiányos burgonyamezők tavasszal világosan mutatják, mint boszulja meg magát a vetőburgonya elhanyagolása.

• MULATTATÓ •

A régiek lakmározásai.

Irta: **dr. nagyiványi Fekete Gyula.**

A piszkos korcsmáktól eltekintve, az ókor teljesen nélkülözte a mai fényes és pazar berendezésű „hotel"-eket, nem csoda tehát, ha annál melegebb volt a vendégszeretet, mely tetőpontját a középkorban érte el, mikor a nagy urak kastélyaiban óriás tűzhelyeken naponta nagyszámú vendégsereg számára sütöttek és főztek. Míg azonban a régi római gavallér rendszerint csak kisebb számú (8—9) vendéget hívott meg, a középkorban nagy a vendégek száma, hiszen nagy napokon — névnap, esküvő stb. — az egész vidéket hívták vendégül; mikor megesett, hogy 30,000 embert megvendégeltek. De míg Rómában csak férfi vendégséget rendeztek s a hölgyeket mellőzték, a középkor vendégségein minden gavallér mellé egy hölgyet ültettek. A kis ókori ebédlőkben, — milyeneket Pompejiben láttam — amúgy is kevés ember fért meg, holott a magyar „ebédlő-paloták" igen tág helyiségek voltak, melyek a vendégek nagy számát képesek voltak befogadni. És ezen ebédlők még a XIX. század első felében is nálunk sok vendégnek adtak helyet, világszerte ösmeretes a magyar vendégszeretet.

Az asztalnak pedig mindenkoz fontos volt a rendeltetése. A társulásnak ez egyik eszköze s a művészetek, erkölcsök, gazdászati, sőt politikai szempontok egyaránt itt kifejezésre jutnak. Az ókor az asztalt szent jelleggel ruházta fel, mert nem csupán a gyomrot illetőleg ítélték meg, de vallási, erkölcsi és hazafias eszmék termő talajának nézték. A későbbi magas ízlés és előkelő igények folytán az asztal luxusát véve figyelembe — a dekorativ művészetek, ének, zene és tánc s a társalgás szelleme itt fejlődött.

A középkor az asztalt olyszórakozási középponttá emelte, melyben a költői bájak nem hiányozhattak, a fül, szem és a képzelőtehetség az ókorban nem ösmert mesés gyönyörökben uszott. Mátyás király asztalánál vidám tárgyakról komolyakra, ezekről tréfásokra tért a beszéd, az élc a társalgás füszere vala. A magyar szabadságharc befejeztével az asztal valóságos politikai harctér lett, hiszen a közszabadságok eltemetése folytán csak itt lehetett tervezni, elmélkedni a haza sorsán. Csakhogy, mint alább meglátjuk, a dolognak bünös oldaláról is fog kelleni beszámolnunk.

Gazdászati és egészségi szempontból igen fontos kérdés az, mit és mennyit fogyaszt valamely társadalmi osztály. Az ókoriak főleg disznóhúst fogyasztottak. A marhát, mint ekeállatot, már pietásból kevésbbé ölték le, a gurmánok pedig nem igen kedvelték. Disznó után jött a borjú, birka és a szamárhús. A vadak közül a vaddisznót, az őzet és a nyulat kedvelték. Aztán következtek a házi madarak, liba, kacsa és kappan. A nyulról azt tartották, hogy pecsenyéje szépit. A pástétomok sok faját ösmerték, de békacombot és teknősbékát még nem élveztek. Nálunk az étlap a magyar nemzeti konyha minden specialitását felölelte. Szalonnás, zsíros, füszeres ételek meglepő változatosságban s még nagyobb tömegekben — mint az összes akkori európai uraknál — kerültek asztalra s a hús, liszt, tojás s más eleségcikk, melyet lakomáikon elfogyasztottak, bámulatba ejti a mai kor embereit, kik közül már kevés az igazi nagyevő.

Látjuk ezekből, hogy a rómaiak étlapja nem áll a

mai legelőkelőbb étlapok mögött. Aztán következett a nagy és végtelen ivás. A rómaiak egyébként a görög orvosok tanácsára, avégből, hogy az étlapot, mely huszonnégy fogásból is állott, végigehették legyen, az evés közben vagy azután hajtószereket használtak, mely eljárás a mai gavallér étvágyát, mint undorító, megrontaná.

A nagy ebédek a rómaiaknál 3—4 órán át tartottak, de a hosszú szünetek alatt a szellemet és a szivet élénkítő pompás borokat itták, melyeket jégbe vagy hóba hűtöttek, de vízzel keverve fogyasztottak. Hat éves görög és tizenöt éves kampániai boroknak adtak elsőbbséget, melyekből aztán oly sok elfogyott, hogy a szabadszájú hangos beszédek miatt a háziasszonynak vissza kellett vonulnia. A középkor asztala még zajosabb és mindenesetre durvább volt. Német, francia és angol lovagok iszonyúkat ittak s a hölgyekkel szemben teljesen megfeledkeztek az illem szabályairól, bár az akkori hölgyek sokkal több ostromot és durvaságot birtak el, mint a régi római nők. Nálunk is a nehéz ételek után rengeteg bort, sört és savanyúvizet fogyasztottak. Férfiak, nők, sőt gyermekek még a XVII. században nálunk oly sokat ittak, hogy a mértéktelen ivás, valamint a velejáró testi és erkölcsi bajok a komolyabb gondolkozókat keserű panaszra és gúnyolásra indították. A pap intő szava, a verselő élcei és az orvos tilalma hatástalanul hangzottak el. A rómaiak, mikor jóllaktak, a „meridiatio“ (délutáni alvás) karjaiba vetvén magukat, 1—2 óra között délután egész Róma aludt s éppen ez volt azon óra, mikor Alerich Rómát meghódította. Nálunk ebéd és vacsora összefolytak az ivás közben, mely aztán eltartott reggelig — a rómaiak csak éjjeli 12 óráig dorbézoltak — hogy délben ujra kezdődjék. A társalgás, melyet az ivók folytattak, nem volt választékos s a beszélgetés olyan tárgyakról és oly fesztelen modorban folyt, hogy sokszor ama kor egyáltalán el nem kényeztetett hölgyei sem hallgathatták. Valamint a német lovagok ily mulatozás közben oly és annyi trágárságot hallattak, mely a mai parasztházban soha nem hallható; éppugy mulattak a magyar gavallérok is.

(Folyt. köv.)

Negyedfélszázéves főiskola.

(Emlékezés a soproni ev. lyceum 350 éves fennállására.)

(Folyt. és vége.)

1824-ben egy más nevezetes ünnepe volt a főiskolának. Az ósdi iskolai épület szűknek bizonyult már, úgy hogy mindinkább előtérbe nyomult az iskola újraépítésének szüksége. Egy nagy hiba volt azonban, hogy a kellő anyagi ereje nem volt meg az egyháznak. Volt ugyan 300,000 frtot meghaladó tőkéje, ennek azonban más rendeltetése volt, t. i. részben a tanárokat és lelkészeket fizették ennek jövedelmeiből, részben pedig kegyes hagyományozók ösztöndíj-alapítványait foglalta magában. A soproni ev. egyház akkori elnökének, tóthlipcsei Fabricius Endre, Sopron városa polgármestere és országgyűlési követének kezdeményezésére gyűjtés indult meg, amely csakhamar 5100 frtot eredményezett. Nemeslelkű polgárok adományaiból így összegyült az építkezéshez szükséges anyag is, úgy hogy hozzá lehetett fogni az építkezéshez. Még ez évben a munkálatok annyira előrehaladtak, hogy szeptember 30-án le tehették az új iskola alapkövét. A városnak ez a XIX. század elején egyik legnagyobb ünnepe volt. A polgárság, daczára annak, hogy hétköznapra esett az alapkőletétel, ünnepnek nyilvánította e napot és munkaszünetet tartott.

Isteni tisztelet után a város előljárósága az egyházkerület főembereinek és nagyszámú közönség jelenlétében történt az alapkőletétele. Kiss János, Artner Lajos, Ihász Imre, Zákó István, Rupprecht János, Fabricius Endre, kik mindnyájan lelkesen munkálkodtak közre az épület megalakításán, tartottak ünnepi beszédeket. A lefolyt ünnepségről külön jelentését készült „Bericht an den Löblichen Oedenburger ev. Kirchenkonvent über die den 30. Sept. 1824 stattgefundene feyerliche Grundsteinlegung des neu erbauernden Oedenburger ev. Lycealgebäudes“ címmel, amely híven megemlékezik az ünnepség lefolyásáról. Az alapkőbe érctáblára vésve a következő felírás került: Gloriose regnente Francisco I. imperatore et rege lycei civium ev. a. c. Sopron, studio, labore, sumptibus erecti spect. ec. gen. d. Andreas Fabricius Lib. reg. civ. Sopron, consul, qua coetus ev. praeses haec fundamenta posuit die XXX. Sept. Anno MDCCCXXIV. Az ünnepségről megemlékeztek a Magyar Kurir, Tudományos Gyüjtemény és a többi lapok is.

Az új épület hetven évig szolgálta hivatását, 1894-ben újra építették, a midőn ismét kibővült, jeléül annak, hogy manap sem veszitett semmit jó hírnevéből, mert a tanulóifjuság örömest keresi föl.

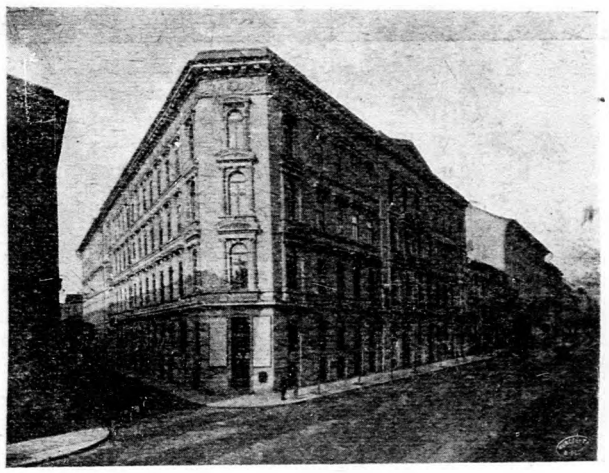

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület székháza Budapesten az Üllői-út és Köztelek-utca sarkán.

Tanári kara ez időben csupa kiváló férfiuból állott, amilyen nagymegyeri Raits, Kralovánszky, Odor István, Helosy Mihály, Szabó József, Hetyéssy László volt, később Pecz, nemescsói Sztrókay Ignácz, Márton Károly és Poszvék erősítették a tanári gárdát. Az új iskolai épületben a régi tanterv és tanítási beosztás maradt meg 1843 ig, amidőn az új tanterv lépett életbe, mely már teljesen magyar volt és tágabb tere nyilt a reálisabb tárgyaknak is az előadhatására.

Érdekes jelenség az iskola történetében az ifjúság alkotó törekvése. Nem elégedett meg a Magyar társasággal és az ezt követő Német társasággal, egy újabb szervezetet lélesített Deákkúti vármegye czímmel. A szervezet elnevezését valószínűleg azon forrásból nyerte, amely Sopron városához közel az erdőben mai nap is Deákkút nevet visel. Itt tartottak az ifjak nyáron összejöveteleket, vizsgára készülve ide jöttek ki, később pedig nyári mulatságok színhelyévé avatták, különös gonddal csinosítva és ápolva a kút környékét és a hozzávezető utat. A Deákkúti vármegye szervezete egészen megfelelt a vármegyei szervezetnek. Volt főispánja, alispánja, jegyzője stb., amellett pedig egyházi szervezete is volt, mert szuperintendense, papjai is voltak. Míg a Magyar társaság inkább irodalmi működést fejtett ki, a Deákkúti vármegye egyrészt a szabadbani

testmozgást és nemes mulatságokat, mint zenét, táncot, részben sportot fejlesztette. Híresek voltak a majálisai, amelyeken a tánchoz maguk szolgáltatták a zenét,

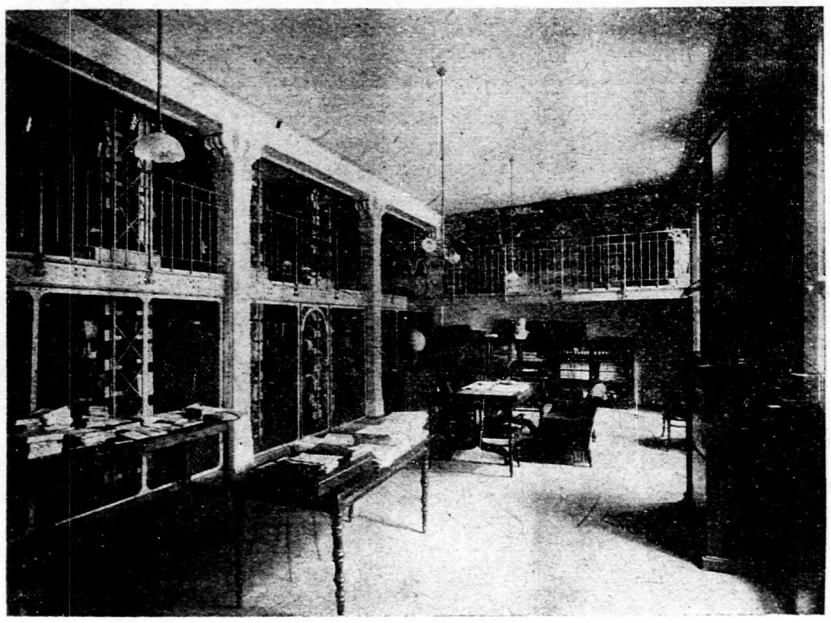

Könyvtár.

mivel szervezett zenekaruk volt. Messze vidéken emlegették az ifjú lányok a majálisokat, amely éppen olyan bevezető volt a bálokhoz, mint télen később a pesti jogászbálok. A Deákkúti vármegye főispánjai közt ott találjuk Horváth Dánielt, aki az első főispán volt, Ihász Rezsőt, Taubner Károlyt, Ajkay Zsigmondot, Véssey Sándort, Fabricius Endrét (az iskolaalapító fiát), Borcze Kálmánt, Ostffy Istvánt stb. 1868-ban kapta új selyemzászlóját a vármegye.

A tanulóifjúság nemes kedvtelései közt nem feledkezett meg kötelességéről és nagy szorgalommal folytatta tanúlmányait Nem egy országos kitünőségünk került ki a soproni ev. lyceum falai közül. Ott tanultak Berzsenyi Dániel, Kiss János, Döbrentey Gábor, Pákh Albert, Székács József, Csukássy József, Eötvös Károly stb. A dunántúli nemesség köréből a nemescsói Sztrókay, Kisfaludy, Berzsenyi, Győry Mesterházy, Noszlopy, Eőry, dukai Takács, Ajkay, Ihász stb. családok sarjai.

Az 1848-49-iki nagy napok a főiskolát sem hagyták érintetlenül. Az ifjúság az általános nyugtalanság közepette nem maradhatott nyugton. Részt követelt magának is a mozgalomból ami abból is magyarázható, hogy nemcsak kis diákok, hanem férfiszámba menő főiskolai hallgatók is voltak tagjai a tanúlóifjúságnak. A márciusi napok hatása alatt az ifjúság is megszerkesztette a maga reformpontozatait, amelynek végrehajtását követelte az igazgatótól. Hogy a haza védelmére ne induljanak a készületlenül, naponta tartottak katonai gyakorlatokat egyik tanáruk vezetése mellett és midőn beállott a kritikus időpont, az ifjak szerteszéledtek, ahol éppen a hazának szüksége volt rájuk, odamentek, úgy hogy 1849-ben a más években 400 körüli hallgatóság majdnem negyedére cseppent meg.

Az elnyomatás korszakában veszély fenyegette a főiskola autonómiáját. Bach mindenáron beleszólást szeretett volna magának biztosítani az iskola ügyeibe, azért igen súlyos rendelethez kötötte az iskola működését. Az anyagi nehézségeket a soproni egyház nagy önfeláldozás árán leküzdötte, azt azonban nem tudta megakadályozni, hogy a tannyelv németté legyen. A német nyelv elleni küzdelem volt oka annak, hogy 1851. augusztus 4-én az iskolát nyilvánossági jogától megfosztották és csak két évvel később nyílhatott ismét meg, nyilvánossági jogát azonban csak 1855-ben nyerhette ismét vissza.

Ez időre esik az iskola fennállásának 300 éves jubileuma is. A jubileum teljes csendben folyt le, nem volt alkalmas az idő ünneplésre. Emlékezetessé vált azonban mégis annyiból, hogy a 300 éves fennállás emlékére az evangélikus tanítóképző ekkor létesíttetett. 1861-ben a gimnáziummal kapcsolatos theológiai főiskola 3 évfolyamivá bővíttetett és a majdnem tíz év óta szünetelő jogi évfolyam is rekonstruáltatott, amely azonban csak három évig állott fönn. Ez időtől kezdve a gimnáziuma ismét fejlődésnek indult, annyira, hogy újra előtérbe lépett az iskola épületének kibővítése és átalakítása. Most azonban saját erejéből nem vállalkozhatott az egyház, mint 1824-ben és így elfogadta a kormány anyagi támogatását, melynek segélyével a régi iskolai épületet teljesen át alakíthatták és tetemesen kibővíthették.

A tanterv is megváltozott ekkor és az állami középiskolákkal teljesen egyöntetű tanterv lépett életbe.

Elismerésre méltó intézménye az iskolának tápintézet, amely egyidőben keletkezett a Deákkúti vármegyével. Azóta teljesít megbecsülhetetlen szolgálatot a szegényebb sorsú tanuló ifjúságnak, a létért való küzdelmében hathatós támogatóul szolgálva. Az iskolának jóltevőkben általában bő része volt. Buzgó egyházkerületi tagok adományaiból annyira szaporodott, a jótékonycélra szolgáló tőke, hogy az intézet évente

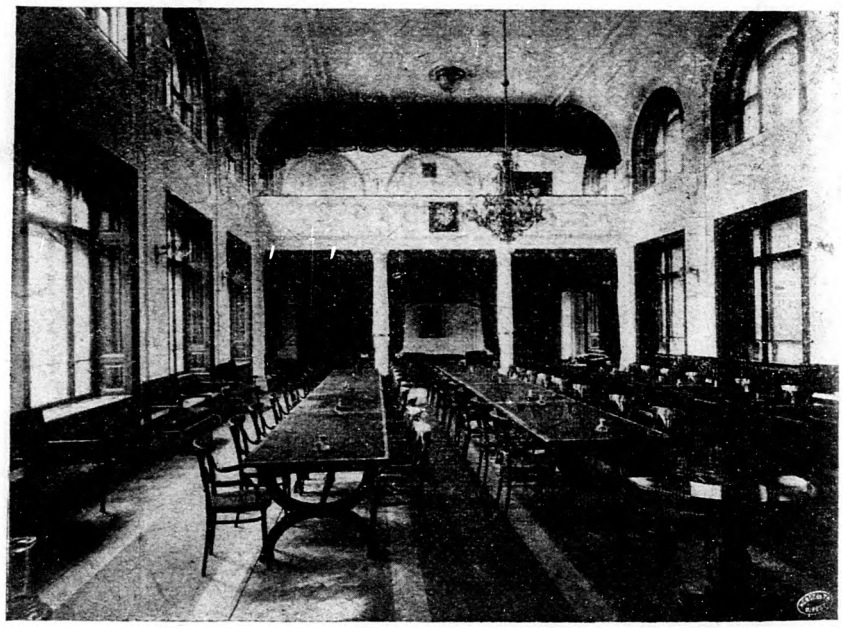

Nagy ülésterem.

26 ezer koronányi segélyt oszthat ki erre érdemeseknek. Érdemesek pedig vannak tanúlóifjai között, lehetnek is, ha csekély szorgalommal párosulva figyelemmel hallgatják az olyan tudós tanári kar előadásait, amilyen

a jelenlegi is és amilyen hihetőleg a jövendőbeli is lesz, mert a soproni lyceum falai közt alkotásra, buzgalomra serkent a dicső elődök emlékezete, akiknek áldozott e hó 21-én is a hálás utókor. — *s.*

APRÓSÁGOK.

Egy Árpádházi műemlék pusztulása. A tápéi nyolcszázéves templom, amelynek Szeged város a kegyura düledező állapotban van. A templom szentélye a műemlékek országos bizottságának véleménye szerint még nemzeti királyaink idejéből való s ezért az új templomot a fölé kell építeni. A tápéi hívek most Szeged város törvényhatóságához folyamodtak, hogy építtesse újjá régi düledező templomukat. A kérvényt nagyobb küldöttség fogja Szeged városnak, mint a tápéi templom kegyurának átadni és ennek elintézése végett vasárnap tisztelegtek Lázár György dr. polgármesternél Reök Iván tápéi országgyűlési képviselő és Bogocs Béla tápéi plébános. A kérvény átadásának idejét és körülményeit beszélték meg.

Egy könyv jubileuma. Éppen száz évvel ezelőtt látott napvilágot Pápay Sámuelnek „A magyar literatura esmérete" című munkája: az első rendszeresebb magyar irodalomtörténet, magyar nyelven. Pápay zalai születésű, igazi fajmagyar, jogász, ügyvéd, majd az egri liceumban az irodalomtörténet tanára, aztán ügyész és az Esterházy-uradalmak ügyvédje, — lángoló lelkesedéssel írja meg „literaturánk esmeretét", hogy könyvet adjon részint tanítványai, részint a közönség kezébe.

„Munkám tzéllya — írja bevezetésében — az, hogy ifjainkat . . . hazai nyelvünk' ritka jelességű alkotmányának, s egész literaturánk esmeretében meghordozván, nékiek kedvet adgyak 's jó utat mutassak a Literátori pályafutásra is . . ."

Igy természetesen kiszélesedik munkája. Nemcsak az irodalom ismertetésére gondol, hanem művének nagyobb felében magát a nyelvet ismerteti. A nyelv eredetéről beszél. A nyelv természeti alkotásáról. A nyelvszokásokról és a nyelv „bőségiről", nyelvünk gazdagságáról.

A második rész a tulajdonképpen való irodalomtörténet. Itt, egészen természetes, sok naiv megjegyzéssel is találkozunk. De általában egészséges, jóízlésű, bár nagyon általános esztétikával tekinti át a magyar irodalom jelenségeit.

Különösen kiemeli Pázmánynak „szép s hathatós magyarsággal" írott műveit, Zrinyi Miklóst, aki „emlékezetre méltó azon derék versezettyérül, mellyet Adriai Tenger Sirénája titulus alatt írt". Kazinczy Ferencet „tanult szép Lélek"-nek ismeri, „kinek főképpen köszönheti a Magyar Literatura, hogy igazabb ízléssel kezdte venni gyarapodását".

De van egy fölöttébb érdekes pontja: „Az úgynevezett Ujságírás, mellyről tudva vagyon, melly hathatósan segíti ez a szép, jó s hasznos esméreteknek, és általlyában az olvasás szeretetének terjesztése által a nyelvnek . . . s Nemzeti tsinosodásnak előmenetelét" . . . a mely minálunk szinte József idejéig „próbálatlan dolog volt".

Lelkesen követeli „az ujságokonn kívül úgynevezett Folyó Munkáknak (folyóiratoknak) időről-időre darabonkint való kibocsáttatását".

Éleslátással és határozottsággal mutat rá a hírlapok és folyóiratok nagy fontosságára. Hathatósan követeli ezektől az igazságot, a pártatlan ítélkezést, mert igen talpraesetten megmondja, hogy a „napi és folyó írások irányítják, fejlesztik és viszik előre avagy visszafelé a nagy közönségnek ízlését, ítélőképességét".

Katonatörténet. Mikor még Kaffka altábornagy volt a debreceni huszárezred parancsnoka, szolgált az ezredben két békésmegyei gyerek is, akiknek füleibe azonban hiába nótázták, hogy gyöngyélet a huszárélet. Ők egyszerű bakák szerettek volna lenni, legfőképpen azért, hogy ezen az úton szükebb pátriájukba, Gyulára vagy Csabára kerüljenek. Hosszas tanakodások után végre ezredkihallgatásra jelentkeztek. Gondolták, megkérik szépen Kaffka altábornagyot.

Az ezredkihallgatás napján tehát ők is ott álltak a sorban. Mikor hozzájuk ért az ezredparancsnok, így szólt az egyik:

— Alásan jelentem, a gyalogsághoz szeretnék átmenni.

Összeszaladt Kaffka homlokán a szemöldök, éppen jó kedvében találta a kérés.

— Mit, te a gyalogsághoz akarsz átmenni? . . . Pocsolyakerülő akarsz lenni? Nem szégyelled magad? Eltakarodj a szemen elől! Majd adok én neked 30 napi egyest, de nem bakaságot.

A másik békésmegyei gyerek ezalatt vörösre sült-főlt, mint a rák. Jó Isten, mi lesz, ha még ő is ugyanazzal a kéréssel áll elő, mint a földije.

— Hát te, bugris, mit akarsz? — rivallt rá most hirtelen Kaffka.

— Jelentem alásan, jó reggelt kivánok — vágta ki magát kényszeredetten a második békésmegyei gyerek, mire az ezredes elkacagta magát és hogy utóbb magyarázatát kapta a különös „jó reggelt kivánás"-nak, teljesen kiengesztelődött, annyira, hogy pajtásának elengedte a 30 napi egyest. De már a bakáknak nem engedte át őket.

Élelmi cikkek nagybani árai a központi vásárcsarnokban.

Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete jelentése 1908 november 24.

Budapesti Központi Vásárcsarnok árai.

Husneműek: marhahus 1·20—1·40 K., helybeli borjuhus 1·06—1·24 K., sertéshus 1·24—1·30 K., szalonna füstölt 1·40—1·44 K., szalonna, olvasztani való 1·28—1·36 K., háj 1·35—1·40 K., sertészsir 1·40—1·44 K. — **Füstölthus**: (vidéki) kg.-ja 1·40——1·60 K., hazai sonka 1·80—2·— K. szalámi 3·20—3·60 K.

Baromfifélék: —·——·— K., rántani való csirke 1·20—1·60 K, sütni való csirke 2·40—2·80 K., kacsa, hizott 4·——5·— K., lud, hizott 10·——14·— K., pulyka, hizott 5·——7·— K. páronkint. Vágott hizott liba [illegible]—1·28 K., vágott hizott kappan, kacsa és pulyka 1·30—1·40 K. kg.-ként.

Budapesti piaci árak.

Gabona. (Árak métermázsánként értendők). Buza 25·30—26·70 K. Rozs 20·80 K-tól 21·10 K-ig. Árpa 16·40 K-tól —·— K-ig, jobb minőségü K-tól — K-ig. Zab 17·——17·20 K. Tengeri 13·90——·— K.

Teavaj: (centrifugált) 2·20—2·40 K., főzővaj 1·70—1·90 K. kg.-ként. Tehénturó kg.-ja 10—20 fillér.

Tojás: bácskai 120——121·— K., erdélyi apróbb áru 116—118 K. ládánkint (1440 drb). Apadt —·— K., meszes —·— K.

Zöldségfélék: Burgonya (vaggonárú) sárga 7·20—8·— K., rózsa új 8·——8·10 K., 100 mm.-ként. Hagyma 50 kg.-os zsákokban zsákkal együtt —·——·— K., mm. ként.

Liszt ára 100 kg.-ként.

Sz.	0	1	2	3	4	5	6	7
K.	38·20	37·40	36·60	36·20	33·40	34·—	33·10	30·40	—·—

Takarmányvásár. Réti széna 8·——10·40, muhar 9·60—11·60, zsupszalma 6·70—7·20, alomszalma 6.——6·20 K.

A „FÜGGETLEN UJSÁG" szerkesztésére felügyel:
zsitvabesenyői Rubinek Gyula,
az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatója.

Pályázati hirdetmények.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú kereskedelemügyi m. kir. miniszter úr f. évi 61864, illetve 97908 /III/ 3. sz. engedélye alapján

f. évi november hó 29.-étől kezdve visszavonásig

1 az üzletszab. 56. §. (4) pontja, illetőleg a vasúti árúfuvarozásra vonatkozó nemzetközi egyezmény 5. cikk (3) bekezdésében foglalt rendelkezések alapján a Fiumába, valamint általában az osztrák-magyar monarchia két államának szerződéses vámterületén kivülre rendelt gabonaszállítmányok és őrlemények soron kivül fognak továbbíttatni;

2. a magyar bel- (Fiumét kivéve) és az osztrák, valamint a bosnyák-hercegovinai vasutakkal való forgalomban a kocsirakományú teherárúkra (az élő állatokat, a friss húst, a friss gyümölcsöt, a friss főzeléket és a tojásküldeményeket kivéve) nézve a felvétel és szállítási határidő iránt az üzletszabályzat 55. §. (3) pontja vétetik alkalmazásba;

3. az üzletszabályzat- és díjszabásokban meghatározott be, illetve kirakási idő az üzletszab. 69. §. (7) pontja alapján 9 nappali órára szállíttatik le.*)

További mihelztartásul tudatjuk egyben, hogy gabonaőrlemények, élő állatok, friss hús-, friss gyümölcs-, friss főzelék- és tojásküldemények kivételével az osztrák-magyar monarchia két államának szerződéses vámterületén kivülre rendelt egyéb oly kocsirakományú teherszállítmányok, melyeknek elfuvarozása azonnal nem eszközölhető, a nemzetközi egyezmény 5. cikk (2) pontja alapján a magyar korona területén érvényes üzletszabályzat 55. §. (2) pontjában foglaltatnak, megfelelőleg csakis a lehető elszállításig való ideiglenes megőrzésre fogadtatnak el.

Budapest, 1908 november hó. *Az igazgatóság.*

Pályázati hirdetmény.

Kereskedelemügyi m. kir. miniszter úr ő nagyméltósága a magyar királyi államvasutak 1909. és következő évek talpfa és váltótalpfa szükségletének biztosítása czéljából folyó évi június hó 17 ikén megtartott nyilvános ajánlati tárgyalás eredményét megsemmisíteni és elrendelni méltóztatott, hogy újabb nyilvános pályázat hirdettessék

Ennélfogva a magyar királyi államvasutak igazgatósága, az eddigiektől eltérő feltételek mellett, a magyar királyi államvasutak részére, a jövő 1909. évben szükséges vasúti tölgy-, telítetlen bükk- és fenyőtalpfák, valamint tölgy váltó- és különtalpfák szállításának biztosítására újabb nyilvános pályázatot hirdet.

A szükséglet megközelítőleg a következő:

Tölgytalpfából:

360,000	darab	270	cm.	hosszú	közbenső, I. rangú;
101,000	„	250	„	„	ütköző „ „
574,000	„	250	„	„	közbenső „ „
72,000	„	220	„	„	17 cm. felszélességű; ütköző, II. rangú;
133,000	„	220	„	„	14 cm. felszélességű; közbenső, II. rangú;
31,000	„	220	„	„	16 cm. felszélességű; közbenső, II. rangú.

Feltétlen bükktalpfákból, esetleg fenyőtalpfákból:

100,000	darab	270	cm.	hosszú,	közbenső, I. rangú;
28,000	„	250	„	„	ütköző, „ „
157,000	„	250	„	„	közbenső „ „
19,000	„	220	„	„	17 cm. felszélességű; ütköző, II. rangú;
36,000	„	220	„	„	14 cm. felszélességű; közbenső, II. rangú;
9,000	„	220	„	„	16 cm. felszélességű; közbenső, II. rangú.

A tölgy váltó- és különtalpfákból *8500 köbméter* ép- és tompított (lesarkolt) élű.

A tölgytalpfák, tölgy váltó- és különtalpfák szállítása csak 1909. évre, vagyis egy évre, a telítetlen bükktalpfák és fenyőtalpfák szállítása pedig három egymásután következő évre, vagyis 1909., 1910. és 1911. évre ajánlható.

Bükktalpfák szállítására tehát ajánlatot lehet tenni egy, kettő és három évre is.

A szállításra, illetve ajánlattételre vonatkozó részletes feltételeket és módozatokat tartalmazó „Ajánlati felhívás", valamint az ajánlatok megtételére szolgáló ajánlati ürlapok és a tölgy váltó- s különtalpfák méretjegyzéke a magyar királyi államvasútak üzletvezetőségeinél és a m. kir. kereskedelmi múzeum igazgatóságánál megtekinthetők és a magyar királyi államvasutak igazgatóságának anyag- és leltárbeszerzési (AIII.) szakosztályánál (Budapest, VI., Andrássy-út 73. sz. II. emelet, 43. ajtó) díjtalanul kaphatók.

*) Jegyzet: A megállapított 9 nappali óra a közhírrétett raktári szolgálati órák kezdetétől, annak megszakítás nélküli befejeztéig terjedő időtartam alapulvétele mellett számíttatik.

A szállításra vonatkozó általános és különleges feltételek a magyar királyi államvasutak budapesti nyomtatványtáránál (VI. ker., Andrássy-út 75. szám) kaphatók, a vételár és a postaköltség előzetes beküldése, illetve befizetése ellenében.

A szabályszerűen kiállított, évenkint egy koronás magyar okmánybélyeggel ellátott ajánlatokat lepecsételve és a borítékon ezzel a felírással: „Ajánlatt 301,585/1908. számhoz" ellátva legkésőbben 1908. évi december hó 10-dikének déli 12 órájáig a magyar kir. államvasutak igazgatóságának anyag- és leltárbeszerzési szakosztályában kell átadni, vagy pedig posta útján oda beküldeni.

Bánatpénzül az ajánlott talpfamennyiségek egy évi értékének 5%-át készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban az ajánlatok benyujtására kitűzött határidőt megelőző nap déli 12 órájáig a magyar királyi államvasutak igazgatóságának budapesti főpénztáránál kell letenni.

Az ajánlati felhívástól bármely csekély mértékben eltérő és bánatpénz letétele nélkül tett vagy később benyujtott ajánlatok, valamint a pótajánlatok figyelembe nem fognak vétetni.

Budapesten, 1908. évi november hóban.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága.

1900. Párisi világkiállitás Grand Prix

Kwizda-féle Restitutions-fluid

mosóviz lovak számára. Egy üveg ára 2·80 K.

Az udvari istállókban, továbbá a nagyobb katonai és czivilistállókban 40 év óta használatos mint kitünő erősitő szer nagyobb munka végzése előtt és után, ingyuladásoknál stb. **Trainingben nelkülözhetetlen.**

Kwizda-féle Restitutions-fluid

Czimke és csomagolás védve; valódi csak az itt látható védjegygyel. : :

Főraktár:

TÖRÖK JÓZSEF gyógyszertára **BUDAPEST,** Király-utcza 2. Andrássy-ut 26.

77750/IV. szám.

Eladási és szállítási hirdetmény.

A mezőhegyesi m. kir. ménesbirtok igazgatóságának hivatalos helyiségében folyó évi december hó 16-ik napján délelőtt 10 órakor a birtokon hízlalt **330 drb sertés után származó hús,** továbbá **vészen át nem ment 1200 drb sovány süldő sertésfalkák** és **450 darab szopós bárány** eladására; nemkülönben a mezőhegyesi ménesbirtok részére **500 mm., oldalankint 40 kg. súlyú** és **300 mm. oldalankint 30 kg. súlyú** és a palánkai csikótelep szükségletére szállitandó **180 mm., oldalankint 40 kg. súlyú pörkölt szalonna** beszerzésére zárt irásbeli ajánlatok alapján versenytárgyalás fog tartatni.

Ajánlattevők felhivatnak, hogy az 1 koronás bélyeggel és a részletes feltételekben kitüntetett, bánatpénzzel ellátott, sajátkezüleg aláirt, zárt ajánlatokat az egyes csoportoknak megfelelő felirással jelezve legkésőbb **folyó évi december hó 16-ik napjának délelőtt 10 óráig** a mezőhegyesi m. kir. ménesbirtok igazgatóságához nyujtsák be, később érkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Úgy az eladási, mint a szállítási részletes feltételek a vezetésem alatt álló miniszteriumban a gazdasági főigazgatónál (IV. főosztály), valamint a mezőhegyesi ménesbirtok igazgatóságánál megszerezhetők és kivánatra megküldetnek.

Budapest, 1908. évi november hó 14-én.

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

FIZESSÜNK ELŐ A

KÖZTELEK

OLCSÓ KÖNYVTÁR

czimü mezőgazdasági ismereteket népszerüsitő havi füzetes vállalatra.

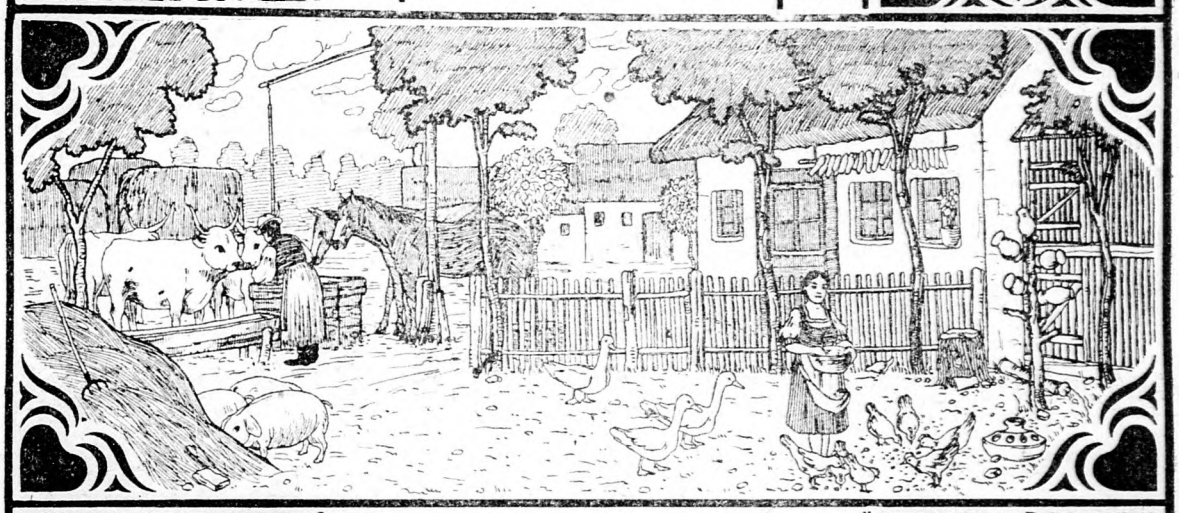

Előfizetési dij egy évre (12 füzet) 5 korona.

Részletes prospektussal kivánatra

INGYEN

szolgál az Orsz. Magyar Gazd. Egyesület könyvkiadóvállalata, Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám. ("Pátria" r.-t.)

„KÜHNE" MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁR R.-T. MOSONBAN

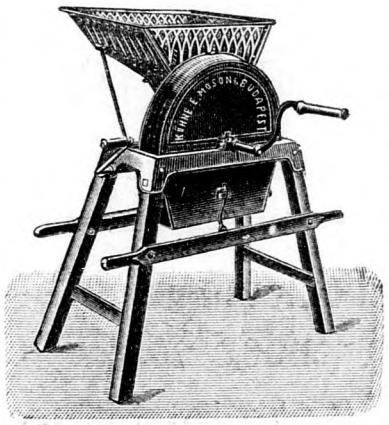

elismert gondos kivitelben szállit szecskavágó gépeket, répavágókat, darálókat, takarmány-füllesztőket, „Tornadó" kukoriczaszár-tépőket, morzsolókat, tejgazdasági felszereléseket, teljes takarmánykamra-berendezéseket.

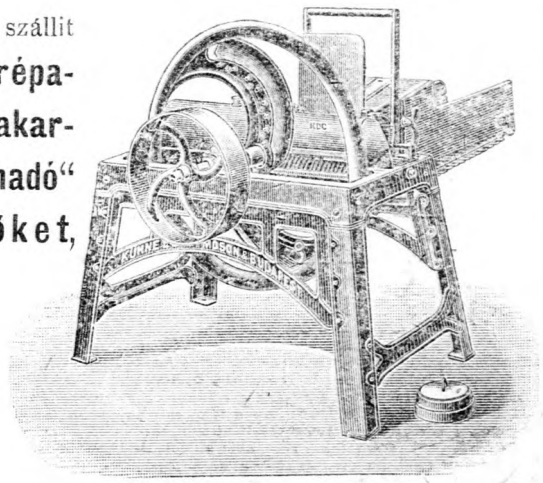

Főraktár: Budapest, VI., Váczi-körut 57|a. Fiókraktárak: Debreczen, Temesvár.

Felhívjuk a t. c. gazdaközönség figyelmét

a budapesti

gyapju-aukciókra

melyek a jövő év folyamán két sorozatban, nevezetesen **július** és **október** hónapokban tartatnak meg.

Az aukciókra felküldött és „**Gyapjúárverések Magyar Általános Hitelbank, Budapest, Dunaparti teherpályaudvar**“ címzett gyapjúküldemények a **M. Á. V. összes vonalain** tetemes **díjkedvezményben**, valamint **ingyen raktározásban** részesülnek. Bejelentéseket elfogad és mindennemü felvilágositással szolgál:

Magyar Általános Hitelbank

Áruosztály — Gyapjuárverések

Nádor-utcza 12. sz.

Gőzekéket,

Gőz-utihengereket

és

Gőz-utimozdonyokat

a legtökéletesebb szerkezettel, a legjutányosabb árak mellett szállitanak

John Fowler & Co.

Budapest-Kelenföld

a vasutállomással szemben.

Telefon 42—50. Telefon 42—50,

KURCZ LIPÓT ÉS TÁRSA

photoczinkografiai müintézete

Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 13.

KÉSZIT: mindennemü nyomtatványhoz szükségelt

CLICHÉKET

Chemigrafia, chromotypia, photo-(auto)-typia, fametszet stb. utján. **Térképek, tervezetek, alaprajzok** photolithografiailag legszebben, legolcsóbban sokszorositattnak.

Vidéki megrendelések pontosan és jutányosan eszközöltetnek.

ALFA-SEPARATOR RÉSZV.-TÁRSASÁG

BUDAPESTEN, VI., LOMB-UTCA 11. SZÁM.

Tejgazdasági gépgyár.

Tejgazdasági eszközök és gépek gyártása.

Tejszövetkezetek és telepek berendezése.

Arjegyzékek, tervek és költségvetések díjmentesen.

Ujdonság! Az 1908. évi mintájú Alfa-Separatorok a jelenkor legtökéletesebb fölözőgépei. Nagy és kiváló munkabirás mellett bámulatos könnyen járnak.

Több mint 500,000 Alfa Laval Separator az egész világon.

Gazdak Biztosito Szövetkezete

BUDAPEST, VIII., Baross-utcza 10. szám.

Alakult 1900. Biztositéki alap:	Alakult 1900.
Alapitványok a kormány hozzájárulásával	1.970,740.— kor.
Tartalékok	764,760.16 kor.
Összesen	2.735,104.16 kor.
1901. évi fölösleg	90,349.— kor.
1902. évi fölösleg	59,782.26 kor.
1903. évi fölösleg	109,331.73 kor.
1904. évi fölösleg	72,438.23 kor.
1905. évi fölösleg	61,730.60 kor.
1906. évi fölösleg	39,243.65 kor.

Biztositásokat elfogad tüz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére, különféle módozatok szerint.

Az üzlet-eredményben a biztositott tagok dijarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből ugy a tüz-, mint a jégkár ellen biztositva volt tagok 4 százalékos dijvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyülési határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903. évben a jégkár ellen biztositottak 4%-os dijvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztositottak 2—2%-os dijvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztositottak, kik 5—10 évre adják fel biztositásukat 5% engedményben részeltettek. Biztositási ajánlatok benyujthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetitésével. Nyomtatványokkal és felvilágositással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

"Pátria" irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság nyomása. Budapest, Üllői-ut 25.